

NOUA REVISTĂ ROMÂNĂ

ABONAMENTUL :
In România un an (48 NUMERE), 10 lei
" " " " " " " " " " " " " " 6 " "
In toate țările uniunii postale un an 12 " "

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA
București, Calea Victoriei 60, Pasajul No. 3
DIRECTIA : București, B-dul Ferdinand 55
TELEFON 8/66

POLITICA, LITERATURA, ȘTIINȚA ȘI ARTA
APARE ÎN FIECARE DUMINICĂ

DIRECTOR :
C. RADULESCU-MOTRU -
PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

UN NUMĂR.
25 Bani

Se găsește cu numărul la principalele
librării și la depozitarii de ziare
din țară

Prețul anunțurilor pentru o pătrime
de pagină 10 lei.

No. 9.

DUMINICĂ, 26 DECEMBRIE 1910

Vol. IX.

SUMARUL

NOUȚĂȚI:

Concurs literar. — *Votarea obligatorie. — Dela societatea studenților în litere. — Viața lui Iisus de Ernest Renan în românește. — Ecouri din lumea medicală.*

CEȘTIUNI ACTUALE:

RENATO LA VALLE. *Unirea bisericii ortodoxe cu cea catolică. (Ce crede Patriarhul Iohachim III-lea despre principele Max de Saxonia).*

LITERATURA:

MARIOARA VOICULESCU-QUINTUS. *Lângă pomul de Crăciun.*
V. CIOFLEC. *Moș Paltin.*
ANATOLE FRANCE. *Laeta Acilia.*

CONCURS DE SATIRĂ POLITICĂ:

ILIE ȘT. BALĂNESCU. *Un plușor din 1907.*
V. MUȘAT. *Sfârșit de an.*
CONST. PAUL. *Glasul unui generos.*

ȘTIINȚA:

CĂPITAN GH. GRIGORAFU. *Spicuri științifice.*
EMIL STAIU. *Analogia în știința modernă.*

DISCUȚII:

RADU CALOMFIR. *Politia școlară.*

NOTE ȘI INFORMAȚII:

Crăciunul. Gabriele d'Annunzio la Paris.
REVISTA REVISTELOR: *La Revue. — Revue Bleue. — Alianța Franceză. — Revue de l'histoire des religions.*
FINANȚE ȘI COMERȚ: *Situația Tezaurului public.*

NOUȚĂȚI

Concurs literar

„Noua Revistă Română” a hotărât să acorde în fiecare lună un premiu în bani de oinozeol lei pentru cea mai bună satiră politică în versuri privitoare la viața noastră publică. Satira va trebui să aibă caracterul obiectiv al unei lucrări literare.

Manuscrisele se vor trimite pe adresa redacției până la 14 ale luni.

Votarea obligatorie.

La camera deputaților s'a depus o lege prin care cetățenii alegători sunt obligați a merge la vot, sub sancțiunea unei penalități de 500 lei amendă. Așa cum a fost propusă această lege, constituie un progres numai parțial; căci pentru a fi complectă și pentru a corespunde scopului ei, trebuia în primul rând să se lărgească dreptul de vot, și apoi să se facă obligatorie înscrierea cetățenilor, în listele electorale.

Obligând pe cetățeni să se înscrie în listele electorale și să ia parte la alegerea reprezentanților țării, a județelor și a comunelor, se va aduce în luptele politice un nou contingent de cetățeni, — și nu dintre cei mai puțin meritori — care până acuma au stat departe de luptele politice, fie că nu voiau să se expue neplăcerilor, fie că erau desgustați de modul cum se face politica la noi.

Obligativitatea votului, va avea o mare influență asupra luptelor politice, atât prin mărirea numărului alegătorilor cât mai ales că se va lua din mâna guvernelor arma cea mai puternică, de a face ingerințe, oprind pe alegătorii bănuți și în special pe funcționari, de a veni la vot.

În special la noi, în momentele de față, această lege este un răspuns pe care guvernul liberal îl dă junimiștilor cari să lăudau că ar avea destule mijloace de a opri pe alegătorii liberali și conservatori-democrați, de a veni la vot și a alege ast-fel numai candidați junimisto-guvernamentali.

O lege identică, însă complectată prin lărgirea dreptului la vot și obligativitatea înscrierii în listele electorale, a fost propusă zilele acestea parlamentului din Italia, dar ea este acolo combătută cu energie de socialiști și de clericali, cari de formă invoacă contra legii principiul libertății, dar în realitate sunt în contra legii numai din interese meschine de partid.

Socialiștii din Italia combat legea pentru că se tem că fiind votul obligatoriu, vor fi chemați la vot toți micii proprietari, comersanți, rentieri etc.; cari se desinteresau de luptele politice, și cari vor mări astfel contingentul partidelor burgheze, în detrimentul socialiștilor.

Clericali din Italia combat legea dintr'un punct de vedere pur religios, căci credincioșii catolici din Italia sunt obligați prin dispoziția papală „*Non expedit*” să nu intervie în anumite lupte politice. Or a-i obliga să se supue legilor statului italian este a-i obliga să nu se supue sfaturilor Papei; ceea ce crează catolicilor din Italia o situație foarte neplăcută.

La noi neexistând toate aceste motive, legea care face votul obligatoriu, n'ar putea fi combătută de cât de acei câțiva boeri, cari s'ar vedea micșorați politicește prin mărirea numărului voturilor democratice.

V.

Dela Societatea studenților in litere

Duminică, 19 Decembrie, a avut loc în sala No XVII a Universității, ședința soc. stud. în litere sub președinția d-lui Vasile Haneș. D-sa citește o scrisoare din partea D-lui Iorga, ca răspuns la telegrama de felicitare a studenților dela 6 Decembrie. D. Iorga urează societății: „o unire frățască de tineri modești, laborioși și independenți spre care să se poate opri cu bucurie ochii profesorilor aceluia cari în adevăr vă iubesc, fără să se fi gândit cândva a vă întrebuița.”

Studentul Gh. Botta vorbește limpede și inteligent despre filozofia lui Platon și studentul Al. Stoicescu ține o atractivă causerie din „Culisele lui Chantecler”. D-ra Eliza Ștefănescu recită din Coșbuc.

Se discută conferința d-rei A. Demetrescu despre „Rolul social al femeii”.

„Viața lui Isus” de Ernest Renan, în românește, tradusă de d-l B. Marian.

De câțva timp, s'a pornit în țara noastră un nou curent de regenerare intelectuală a tinerimei, curent asemănător aceluia de acum două sau trei decenii.

Constatarea aceasta e imbucurătoare și evidența ei o dovedesc numeroasele publicațiuni ce apar dela o vreme sub înfățișarea de bibliotecă. Tinerimea are la îndemână acum mai toate operele de seamă din literatura clasică și modernă, din științe și arte, fapt care contribuie mult la formarea unui criteriu sigur de apreciere a scrierilor unei epoci și a epocii unor scrieri de valoare.

Nu ne stă în gând să facem aci un studiu ci numai să tragem unele linii largi în jurul unei opere care va fi pururea de actualitate.

Biblioteca „Lumina” a dat publicului cititor o carte foarte interesantă pentru cei care sunt dornici de citirea cărților bune. E vorba de *Viața lui Isus*, măiastra operă a lui Ernest Renan, cunoscută de cei mai mulți și asupra căreia socolim folositor să mai stăruim.

E o traducere într'adevăr literară aceia ce ne înfățișează d. B. Marian în ediția românească a operei lui Renan. Urmărind șirul de pagini, cu minunatele povestiri asupra lui Isus, ai un amestec de impresii foarte ciudat. Citești pe Renan într'adevăr, te pierzi tot mai mult în personalitatea genială a Fiului din Nazaret, ai în față stilul limpede al autorului dar ai, tot într'o vreme și o carte curat românească sub ochi.

O pildă din cele multe: „Era pe la amiază. O femeie din Sichem veni să scoată apă. Isus îi ceru de băut, ceea ce miră mult pe femeie fiindcă de obicei Evreii nu vorbeau de loc cu Samaritenii. Cucerită de vorba lui Isus, femeia recunoscă în el pe Profet și, așteptându-se la dojeniri asupra credinții ei, i-o luă înainte: „Doamne, zise ea, părinții noștri s'au închinat pe muntele acesta, pe când voi ziceți că trebuie să ne închinăm la Ierusalim”. „Femeie, crede-mă, răspunsu-i-a Isus, a venit coasul în care lumea nu se va mai închina nici pe muntele acesta nici la Ierusalim dar când adevărații credincioși vor cinsti pe Tatăl în spirit și în adevăr”. (Vezi Pag. 145).

Nimic știrbit din original, nimic confuz. Inchei cea din urmă filă și crez ca și Renan, ca toată lumea înțeleaptă, că „Oricum ar fi, Isus nu va fi în trecut. Cultul lui va reînțineri neconținut; legenda sa va stoarce din cei mai frumoși ochi lacrimi nesfârșite: suferințele lui vor înduioșa sufletele cele mai bune; toate veacurile vor spune că, prin firea fiii oamenilor, nu s'a născut nici unul mai mare de cât Isus”.

Leontin Iliescu

BIBLIOGRAFII:

N. Apostolescu. Celătuiele lui Negru-Vodă și ale lui Țepeș. Valurile romane: Brasde și Troiane. Sisteme de apărare în trecut. Buc. 1910.

Emil M. Brândză. Nada, dramă în versuri. Buc. 1910.

Sacher Masoch. Buni și răi (Gazetarii) trad. I. Constantinescu-Delabaia. Bibl. Minerva, Buc.

Maxim Marici. Negru pe alb, roman de actualitate. București, 1910.

A apărut și s'a pus de vânzare în toate librăriile:

AȘA I-A FOST SCRIS...

— NUVELE —

de colaboratorul nostru

ION CHIRU-NANOV

Cuprinzând următoarele nuvele:

AȘA I-A FOST SCRIS

SMEUL

PE DRUMUL BALAURULUI

PREA SUSI...

MOARA DIN REPEZEANCA

MAMA

Prețul volumului Lei 1.75. — Se găsește de vânzare și la administrația revistei noastre.

La Administrația revistei, în Pasagiul Soc. Imobiliara No. 3 (Intrarea prin Calea Victoriei 60 și Str. Academiei 19) se găsesc de vânzare pentru cititorii noștri, cu preț scăzut:

Colecțiunea volumelor apărute din *Noua Revistă Română*:

Volumele I—IV (Prima serie) cu 5 lei volumul.

Volumul V—VIII, 3 lei volumul.

Volumul IX (în curs de apariție). Abonament anual 10 lei.

Din *Studii filozofice* vol. I, lei 5.

Vol. II—IV, 3 lei fiecare volum.

Vol V (în curs de apariție), lei 6.

Puterea Sufletească de C. Rădulescu-Motru (scriere premiată de Academia Română), Lei 6.

Biblioteca editată de *Noua Revistă Română*, 15 bani volumul. Au apărut până acum:

No. 1. In zilele noastre de anarhie, de C. Rădulescu-Motru.

No. 2. Sufletul neamului nostru, de C. Rădulescu-Motru.

No. 3. Contractul muncii, de D. Negulescu.

Cultura română și politicianismul (ediția IIIa Socec), de C. Rădulescu-Motru cu 75 bani (în loc de lei 1,50).

Poporanismul politic și democrația conservatoare de C. Rădulescu-Motru. Prețul 50 bani.

ECOURI DIN LUMEA MEDICALĂ.

Teoria cerebrală a ridicării timpanice de D-I DOCTOR BIRMA-BERA

Am primit deunăzi ultima lucrare a distinsului nostru specialist de nas, gât și urechi, d-r Birman-Bera, publicată în *Annales des maladies de l'oreille* din Paris, lucrare care a atras în ultimul timp atențiunea lumii științifice. Ziare mari ca *Neues Wiener Journal*, *Pester Lloyd* și *Frankfurter Zeitung* i-au consacrat de asemenea coloane întregi. Broșura tratează despre **Teoria cerebrală a ridicării timpanice**.

Medicul, anatomistul se apropie de instrumentul fizic al acestui fenomen atât de însemnat din punctul de vedere sufletesc, artistic; pentru a-l studia.

Autorul lucrării în chestiune, d. d-r Birman-Bera, a putut examina timpanul a numeroși mari muzicanți în viață, așa a examinat timpanul marilor compozitori: Richard Strauss, Karl Goldmark, Debussy, al cunoscutului capelmaestru dela opera imperială din Viena Weingartner, a marilor violoniști Kubelik, Florizel de Reuter, Enescu și alții ne spune un ziar al nostru.

Cestiunea părintu-ni-se de un mare interes, mai ales când ea era pusă de un practician de valoarea acestuia, am căutat să ne adresăm direct d-sale. Cu o convingere caldă, d-sa ne-a rezumat astfel noua d-sale teorie:

— Trebuie să vă spun din capul locului, că foarte ades, oameni cari în sfera ideatiunii, sunt normali sau chiar superiori, sub raportul muzical pot fi slabi sau imbecili. Și tocmai această independență de funcțiuni, face ca să admitem și o independență localizare a talentului muzical, localizare care după toate probabilitățile rezidă în regiunea temporală a creierului. Or, la geniile muzicale, adică la creatorii muzicali, această zonă a creierului în dezvoltarea ei embrională, influențează asupra dispoziției timpanului, ridicându-l. Ei bine, tocmai stabilirea aceasta de raport de cauza și efect între marea dezvoltare a zonei auditive a creierului și ridicarea timpanului, constituie singurul meu merit.

Cum se face că, cu toată teoria d-v. Beethoven era surd? — Într'adevăr. De altminterlea dintre compozitori mai erau și alții cari au avut cruda soartă de a asurzi, ca Robert Franz, Smetana și alții. Toți aceștia însă au asurzit, fie ca Beethoven în urma unei seleroze, fie ca Robert Franz în urma unui traumatism, fie ca Smetana în urma unui catar, după ce însă dispoziția urechei lor era odată bine

fixată, și pe mine tocmai această dispoziție anatomică mă preocupă aci.

Așa caută medicul să pătrundă taina a tot ce are omul ideal — să caute izvorul muzicei, al limbei dumnezeiești care unește oamenii în dezvoltarea unei mici membrane sau a unei părți de creier.

Trecând la o altă ordine de idei, întrebai pe d-rul Birman-Bera cum se face că în general specialitățile și specialiștii se inmulțesc așa de mult în medicină.

— E un simptom al vremii. Lucrările continue ce se fac în toate ramurile acestei științe, au făcut imposibilă unui singur creier omenesc cunoașterea a tot ce se creează. Și apoi, tehnica operatorie specială cere ea singură o viață de om. Iată de ce se pretinde astăzi aceste specializări, când viața unui om se pune mai presus de orice.

Stai să vezi, îți voi prezenta un lănar, și d-rul Birman-Bera introduce din salonul de așteptare pe lănarul fotografiat. Acesta prezintă o afecțiune a urechii ce se numește „otita supurată cronică” adică are o supurațiune ce se petrece în urechea lui medie. În alte vremuri, acestor afecțiuni ale urechei nu li se atribuiau nici o importanță, erau considerate ca un mic inconvenient și atâta tot. Astăzi din contra, grație progreselor specialității, se știe că aceste supurațiuni necăutate pot duce pe bolnavi la paralizie, la abcese în creier, la meningite etc.

Dar, specialitatea noastră medicală, nu se ocupă numai cu afecțiuni de gravitate vitală. Ea tinde și caută în același timp, să ne procure o existență mai plăcută. O persoană care nu aude bine, nu miroase bine sau nu respiră tocmai bine pe nas (fie din cauza unui guturai cronic, a vegetațiilor adenoide, sau a polipilor nasali etc.), nu mai este astăzi o persoană condamnată...

În medicină ca și în restul evoluției sociale, primele griji ale omenirii, fură asigurarea existenței ei; odată asigurată, se gândi și la partea plăcută a existenței.

Specialitatea noastră, ne spune doctorul Birman-Bera cu un ton de convingere și de fală, este una din puținele specialități cari au privilegiul de a trata afecțiuni, cari pot fi unele fatale, alături de altele cari ne incomodează uimă în gustarea pe deplin a vieții... Și aceasta ne dă, cred, măsura civilizației la care am ajuns astăzi...

Ași mai fi rămas să discut interesantele cestiuni pe cari distinsul specialist le privea dintr'un punct de vedere mai înalt, dar încetul cu încetul, tușitul frecuent, suflatul sgomotos al nasului, strănutatul din salonul de așteptare ne făceau să înțelegem că bolnavii de alături au început să se impacienteze și m'am retras lăsând pe d-rul Birman-Bera să-și îngrijească pe toți cei veniți din diferitele puncte ale țării să găsească ușurare și vindecare la știința d-sale.

Rep.

BULETIN BIBLIOGRAFIC

CELE MAI NEMERITE DARURI
DE
CRĂCIUN ȘI ANUL NOU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

Volume reunite și legate elegant în pânză
cari pot figura în ori-ce bibliotecă.

Cererile se fac la Librăria ALCALAY București, Victoriei 37

<i>Adamescu</i> , Modele de discursuri celebre Române și străine	2.—
<i>Adam Eustr. Ion</i> , Teatru școlar pentru băieți și fete	1.25
<i>Alexandri V.</i> , Poezii complete Vol. I.	2.50
" " Idem Volumul II.	2.50
" " Idem Volumul III.	2.50
" " Idem câte 3 Volume legate împreună	6.—
" Despot Vodă, legendă istorică	1.25
" Ovidiu: dramă în versuri	1.25
" Fântâna Blanduziei	1.—
" — Câte 3 Volume legate împreună	2.50
" Teatru: Cînel Cîael, Kera Nastasia, Barbu Lăutarul, Cetatea Neamțului. Piatra din casă, Florin și Florica	1.25
" Poezii populare ale Românilor	1.75
<i>Alexandrescu Gr. M.</i> , Poezii, epistole, satire, epigrame	2.—
<i>Amicis Edmondo de. Cuore</i> , (Inimă de copil) cu numeroase ilustrațiuni	2.—
<i>Anestin Victor</i> , Cucerirea Aerului, Baloane, Aeroplane. Blieriot și Aeroplanul său, aventuri aeriene cu peste 60 de figuri explicative	1.25
<i>Andersen</i> , Povești alese	1.25
<i>Andersen</i> , Grădina Raiului	1.25
<i>Atlas</i> , mic de Zoologie, Omul și organele sale, Mamiferele, tabele în culori naturale	3.—
<i>Balzac</i> , Eugenia Grandet. Roman	1.25
<i>Buna Cuvîntă</i> , sau cum trebuie să se poarte omul în toate ocaziile vieții.	1.75
<i>B. de St. Pierre</i> , Paul și Virginia	1.25
<i>Bolintineanu</i> , Elena. Roman Original	1.75
" Manoil	1.25
" — ambele romane legate împreună	2.50
<i>Buzoianu</i> , Cugetări asupra popoarelor vechi (Africa).	1.75
<i>Caragiale</i> , Schițe ușoare și notițe și Fragmente	1.75
<i>Candrea și Densușianu</i> , Din Cronicari	1.25
" Din Popor	1.25
<i>Carmen Sylva</i> , Nuvele și Povești.	2.—
" De prin veacuri	1.25
" Poveștile Peleşului	1.25
<i>Galligari</i> , Dicționar englez-român	4.25
<i>Chateaubriand</i> , Atala, René, Ultimul Atenceige	1.75
<i>Creangă I.</i> Opere complete	3.—
<i>Colomb D-na</i> , Istorioare	1.—
<i>Deparașeanu</i> , Doruri și Amoruri, Mih. Zamfirescu, Căntece și plângeri, legate împreună	2.—
<i>Dumas A.</i> Dama cu Camelii (Roman)	1.75
<i>Dufresne</i> , Jocul de șah. Călauza pentru începători și jucători	2.—
<i>Daudet Alphonse Jaques</i> , (Roman) cu ilustrațiuni	3.—
<i>Daniel de Foë</i> , Robinson Crusoe, cu figuri	1.—
<i>Dostoiwsky</i> , Precocii	1.25
<i>Eminescu M.</i> , Poezii ediție ilustrată	1.25
" Povești și Nuvele	1.25
<i>Filimon</i> , Ciocoi Vechi și Noi	2.50
<i>Flammarion</i> , Ce e Cerul? Astronomia populară	1.75
<i>Ghika Ion</i> , Scrisori către V. Alexandri 4 volume legate împreună	3.50
<i>Goethe</i> , Faust tragedie, în 5 acte cu ilustrațiuni	1.25
<i>Goga Octavian</i> , Poezii. Premiate de Academia română	1.25
<i>Goldsmith Olivier</i> , Vicarul din Wakefield	1.25
<i>Grimm Frații</i> , Povești cu numeroase ilustrațiuni	1.75
<i>Gane</i> , Nuvele Volumul I	1.25
" Idem, Volumul II	1.25
" Idem, Volumul III	1.25
" — Câte 3 Volume legate împreună	3.—
<i>Goethe</i> , Werther	1.—
<i>Gorun D.</i> Alb și Negru	1.25
<i>Heliade Rădulescu</i> , Bucăți alese	1.25
<i>Hașdeu B. P.</i> , Râșvan și Vidra, poem dramatic	1.25
" Sic Cogito. Ce e viața? Ce e moartea?	2.—
<i>Haralamb G. Lecca</i> Teatru Casta Diva. Suprema forța. Jucătorii de cărți	3.—
<i>Istrati Dr.</i> , București-Cairo, note de călătorie	1.25
<i>Ispirescu</i> , Basmele Românilor	2.—
<i>Iliosa</i> , Lucrul manual cu ilustrațiuni	1.25
<i>Jules Verne</i> , Cinci săptămâni în Balon. Călătorie de descoperiri în Africa	2.50
<i>Jules Verne</i> , Ocolul pământului în 80 de zile trad. Haralamb G. Lecca	2.—
<i>Kogălniceanu Mih</i> , Opere alesc. Acte Serieri, Discursuri	2.50
<i>Kremnitz Mitte</i> , Regele Carol al României	1.25
<i>Lamartine</i> , Graziella, legat	1.25
<i>Lermontov</i> , Un erou al timpului	1.25
<i>Mașufy</i> , Antichitatea greacă, <i>Wiklins</i> , Antichitatea Română, legate împreună	1.25
<i>Maupassant Guy</i> , O viață. Traducere de Haral. G. Lecca cu numeroase ilustrațiuni	2.—
<i>Moliere</i> , Teatruri, Bolnavul închipuit, Doctorul fără voce, Avarul, Comedii	2.—
<i>Muller I.</i> Sistemul meu. 15 minute de exerciții pe zi pentru sănătate	1.25
<i>Murger H.</i> Scene din viața Artiștilor	2.—
<i>Maupassant Guy</i> , Rel-Ami. (Roman)	2.—
<i>Maupassant. Guy</i> , Tare ca moartea (Roman)	2.—
<i>Mark Twain</i> , Un rămășag între miliardari	1.25
<i>Meyer Förster</i> , Vechiul Heidelberg teatru	1.—
<i>Negruzzi Const.</i> Poezii. Proză, Scrisori	2.50
<i>Odobescu Al.</i> , Opere Alese	2.50
" Basme Jupân Rănică Vulpoiul etc.	1.—
<i>Onciu Dim.</i> , Din Istoria României	1.25
<i>Pann Anton</i> , Nastratin Hogea și Poveștile lui Moș Albu	1.75
" " Povestea Vorbii 16, 25, 39.	1.75
" " Idem operile complete legate la un loc	3.—
<i>Popescu N. D.</i> Fata de la Cozia	1.25
<i>Pécanut și Beaudé</i> , Convorbiri despre arta	1.25
<i>Prevost</i> , Abatele. Manon Lescaut, Roman	1.75
<i>Rădulescu Motru</i> , Cultura Pomană	1.25
<i>Roseti Radu</i> , Proza și Versuri	1.50
" Din Egipt. Note de călătorie	1.75
<i>Sadoveanu</i> , Povestiri de Sărbători	1.25
<i>Schopenhauer</i> , Viața, Amorul și Moartea	1.25
<i>Shakespeare</i> , Hamlet Teatru	1.25
" Othelo. Teatru	1.25
" Romeo și Julieta	1.—
<i>Sienkiewicz</i> , Quo Vadis. Roman istoric	2.—
<i>Schiller</i> , Wilhelm Tell	1.25
" Don Carlos	1.25
" Hoții	1.25
" Câte 3 Volume legate împreună	3.—
<i>Sienkiewicz</i> , Pentru Păine	1.—
<i>Spencer</i> , Progres, Legea și cauza	1.25
<i>Stăncescu Dim.</i> La Gura Sobei	1.—
<i>Stăncescu Dim.</i> Povești de Crăciun.	1.—
<i>Schiller</i> , Intriga și Amorul tragedie	1.25
<i>Swift</i> , Guliver în țara Piticilor	1.—
" Guliver în țara Uriașilor.	1.—
" Ambele legate împreună	1.25
<i>Tolstoi</i> , Invierea traducere din Rușește	1.25
<i>Tolstoi</i> , Sonata Kreuzer	1.—
" Romanul Căsătoriei	1.25
<i>Teleor D.</i> , Schițe Umoristice	1.—
<i>Traian Demetrescu</i> , Iubita	1.—
" " Cum iubim	1.25
" " Ambele romane legate împreună	1.75
<i>Tom Titt</i> , Știința amuzantă. Experiențe atragătoare cu figuri explicative	1.25
<i>Universul</i> și mișunile lui 3 volume legate împreună	1.75
<i>Urechia Dr.</i> , Dicționar Francez-Român	5.—
<i>Vlahuță</i> , Dan, Roman	2.—
" Din Goana Vieții	1.75
" Nuvele și Poezii 116-117, 6, 316, 319.	2.50
" România Pitorească cu ilustrațiuni	1.75
<i>Victor Hugo</i> , Ernani Teatru	1.25
<i>Vasile Pop</i> , Nuvele și schițe	1.25
<i>Zamfirescu Duiliu</i> , Viața la țară	2.—
" " Tânase Scatiu	1.25
" " În Răsboi	1.25
" " Îndreptări	1.25
<i>Zamfirescu Mih</i> , Căntece și plângeri, poezii și Deparașianu, Doruri și Amoruri	2.—
<i>Zola E.</i> Tereza Raquin. trad. G. Iorga	1.25

A se cere la Librăria editoare LEON ALCALAY — București, Catalogul complet al Bibliotecii pentru toți care coprinde peste 600 volume bine alese din toate genurile ale literaturilor Române și străine. 0.30 bani fie care număr

CESTIUNI ACTUALE

UNIREA BISERICEI ORTODOXE CU CEA CATOLICĂ

*Ce crede Patriarhul Ioachim al III-lea despre principele
Max de Saxonia.*

Este recent în amintirea tuturor incidentul sgomotos la care a dat naștere articolul *Roma și Orientul* al principelui Max de Saxonia, în care ataca politica papală pe tema dificultăților ce le face aceasta, unirii bisericii romane cu cea din Constantinopol. Marele jurnal italian *Giornale d'Italia* publică o convorbire a corespondentului său din Constantinopol cu Sanctitatea sa Ioachim al III-lea, Patriarhul Ecumenic al Bisericii ortodoxe care îi arată vederile asupra acestei cestiuni.

Reproducem în întregime acest articol de mare actualitate.

Asupra zgomotosului incident, căruia i-a dat loc articolul principelui Maxim de Saxonia asupra reunirii bisericii de orient cu cea romană, am întreat pe persoana care, înaintea tuturor, are autoritatea și competența necesară pentru a emite o părere, și anume Sanctitatea Sa, Ioachim al III-lea, Inaltul Patriarh din Fanar, Capul suprem al Sfintei Biserici Ortodoxe. Înainte însă de a redă lunga și foarte interesanta convorbire pe care Sanctitatea Sa a binevoit să mi-o acorde, cred necesar de a reface în linii mari istoria celor din urmă tratative făcute pentru a se ajunge la unirea ambelor biserici și a vă expune în același timp chestiunea sub înfățișările ei fundamentale.

Leon al XIII-lea, care ar merită să fie numit Papa conciliațiunii, pentru cele două visuri mărețe ale pontificatului său, urmări cu statornicie și vreme îndelungată realizarea acestui punct capital al programului său de pontifice, reunirea bisericii disidente cu biserica romană, și în acest scop nu economisi nici enciclicele, nici scrisorile pastorale, nici discuțiunile. Și cu toate că nu făcea distincțiune între deosebitele biserici ortodoxe, el nu-și ascundea simpatia pentru biserica greacă socotind că, de ar fi adus la staulul vaticanului pe poporul grec, mai mult de jumătatea operii visate, ar fi fost îndeplinită, pentru-că celelalte popoare ortodoxe nu ar fi întârziat după aceasta să urmeze exemplul primilor lor conducători și educatori în creștinism. Și în acest timp Leon al XIII-lea era foarte dornic în promisiuni și laude față de poporul grec «cel dintâi propagator al cuvântului creștin, cel ce a binemeritat de la creștinism pentru zelul și credința Părinților bisericii»; și unui diplomat grec, investit prin urmare cu o situațiune oficială, îi zise: «Veniți la noi și veți vedea ce avantagii politice va avea poporul vostru din unirea cu biserica romană. Toate statele catolice vor lua Grecia sub protecția lor; Sfântul Scaun, din partea sa, va uza de toată influența și autoritatea sa *pentru a lucra în favoarea intereselor elenismului.*» Și mai târziu, la 1897, după cel din urmă război greco-turc, tot Leon al XIII-lea, primind pe monseniorul De Angelis, pe atunci episcop catolic al Atenei, acum decedat, și care îi cerea binecuvântarea pontificală pentru clerul catolic

și pentru catolicii greci, zise, cu o vizibilă emoțiune: «Da, binecuvîntez toată Grecia, la ale cărei plânsuri recente am adăugat și eu lacrimile mele».

În acest timp biserica de Constantinopol nu rămânea indiferentă la sforțările încercate de Roma pentru a atrage pe ortodoxi și în 1895, patriarhul Antim al IV-lea, ca răspuns la o înciclică a lui Leon al XIII-lea asupra unirii celor două biserici, publică la rândul său o enciclică, în grecește și franțuzește. Acest răspuns, ce are de titlu: «Scrisoare enciclică patriarhală și sinodală adresată fraților noștri în Iisus Christos, prea venerați și prea cinstiți de Dumnezeu Mitropoliți și Episcopi, și sfântului și veneratului lor Cler, și binecredinciosului popor ortodox de prea sfântul Scaun apostolic și patriarhal din Constantinopol» și e întărită de Antim al IV-lea, patriarhul ecumenic și de doisprezece mitropoliți, membri ai sfântului Sinod din Fanar, dovedește până la evidentă ce abis separă cele două biserici și cum acest abis este cu neputință de umplut, cu orice sforțări de bunăvoință. Ajunge în adevăr să luăm cunoștință de propozițiunile rezumătoare, exprimate de cele două biserici, pentru a ne convinge. Biserica de Roma zice: «Voi v'ați despărțit de mine; veniți în mijlocul meu și vă voi primi cu brațele deschise, ba chiar cu oarecare concesiune». Bisericile orientale zic: Voi v'ați rupt de noi, introducând în biserica lui Christos inovațiuni și dogme, care la început nu existau. Renegați aceste inovațiuni, reveniți la drumul drept al adevărului bisericii în Christos și ne vom reuni cu voi».

Deosebirea, după cum se vede, e fundamentală. Totuși Leon al XIII-lea nu desperă; și pentru-că biserica ortodoxă legase relațiuni cordiale cu biserica anglicană, se încearcă din ambele părți a se face același lucru și între Roma și Constantinopol, adică de a stabili relațiuni directe între cele două biserici, fără a atinge prin aceasta reciproca intransigență ecclziastică și dogmatică. La aceasta bisericile din orient declară că consimt numai în cazul când Roma va înceta «scandalul unor creștini ce încearcă neîntrerupt să facă proseliți în mijlocul altor creștini». Pentru-că, fie zis în parenteză, una dintre cele mai radicale cauze de animozitate a clerului ortodox în contra celui catolic este tocmai propaganda catolică printre ortodoxi.

Urmând lui Antim al IV-lea patriarhul Constantin al V-lea, chiar proiectul unei simple reproprieri între cele două biserici fu lăsat să doarmă, până când, urcându-se pe tronul fanariot actualul patriarh Ioachim al III-lea, începu să se vorbească din nou despre unire, care li se părea unora cu atât mai realizabilă cu cât cei doi capi supremi ai creștinătății, acel al Vaticanului și acel al Fanarului, doriau să îndeplinească același vis. Numai că visul apăru în curând și pentru totdeauna irealizabil și iată cum.

La sfârșitul secolului trecut se agită, cu mare răsunet în publicitate, chestiunea adoptării calendarului gregorian de către o parte dintre ortodoxi, sau de reforma calendarului iulian, care după cum se știe este acum în urmă cu treisprezece zile față de cel dintâi, așa că începutul anului ortodox cade la 14 Ianuarie

după calendarul gregorian. O tendință de reformă se manifestase în Grecia, în România și în Rusia, unde funcționa la academia de științe din Petersburg o comisiune *ad-hoc* instituită de către țarul Alexandru al III-lea și anul trecut își sfârși lucrările propagând... un al treilea calendar; dar soluțiunea problemei era foarte grea, fie pentru motive naționale, economice și politice. Totuși promotorii acestei reforme nu vor dispera, cum nu au disperat încă, în intenția lor, aducându-și aminte de succesul ce a încoronat, după atâtea dificultăți, eforturile făcute pentru a introduce calendarul Gregorian în Statele și în Biserica protestantă.

În acest timp tot șgomotul făcut în jurul reformei calendarului, avu de rezultat să inspire lui Ioachim al III-lea ideia de a o consulta asupra calendarului și a unirii bisericii de Constantinopol cu biserica romană, toate bisericile autocefale ortodoxe, adică toate bisericile autonome din punct de vedere administrativ și eclesastic, dar dependente încă de Patriarcul din Constantinopol, și a nume celelalte trei patriarhate grecești din Antiochia, din Alexandria și din Ierusalim și bisericile din Cipru, Rusia, Grecia, România, Serbia și Muntenegru.

Chestiunile puse de către Fanar, în afară de una ce nu privea decât relațiunile reciproce dintre bisericile ortodoxe, erau aceste:

1) Înțelegerea sau unirea bisericii ortodoxe cu biserica catolică, cu biserica protestantă și cu vechii catolici este oportună și este posibilă?

2) Reforma calendarului iulian e necesară, e oportună și e posibilă, și cum ar putea fi introdusă, fără mari șgduiri, în biserica ortodoxă?

Acest chestionar, care constituie totuși un pas mare către scop, îngropă din potrivă în mod definitiv visul celor doi Papi—cel catolic și cel ortodox—pentru că bisericile întrebate răspunseră în unanimitate printr'un categoric refuz. Și ajunge citirea memoriilor lor, care sunt adevărate și interesante documente istorice, pentru a ne convinge de aceasta. Ele în adevăr tranșează în mod net și categoric, chestiunea, demonstrând absoluta neputință de a realiza visul unionist, și, cu toate că diferă între ele prin limbajul întrebuintat și prin gradul de intransigență, totuși sunt în unanimitate de acord asupra fondului, opunând un absolut *non possumus*, fie pentru reforma calendarului, fie pentru unirea bisericii de Roma cu cea de orient, care «pentru a fi păstrat neatins patrimoniul lui Christos este, prin urmare, singura adevărată biserică ecumenică»-

* * *

După ce am expus aceste date istorice necesare, iată acum, pe scurt, părerea Sanctității Sale Ioachim al III-lea asupra recentului epizod al revistei *Roma e l'Oriente*, părere pe care veneratul Patriarh a consimțit s'o exprime către corespondentul nostru.

— Articolul principelui Maxim de Saxonia, pe care l'am citit, nu e în definitiv de așa natură încât să ofenseze biserica romană, pentru că el nu conține decât adevăruri istorice imposibil de respins, prezintate în mod obiectiv de un eminent om de știință. Și în

adevăr, Biserica de Roma făcu mereu mai adâncă separațiunea existentă între cele două biserici, cu constituiri de dogme, cu care biserica de orient nu putea să denatureze doctrina lui Christos.

Acum, dat fiind adevărul istoric al alegațiunilor principelui Maxim de Saxonia, S. S. Piu al X-lea, pe care biserica de Orient, cu toată schisma, îl consideră ca *primus inter pares* examinând cu atenție faptele cuprinse în articol, în expresia lor și în realitatea lor istorică, nu putea decât să fie indulgent cu principiile saxon.

Totuși, dacă această considerațiune a noastră este favorabilă principelui Max, există însă o alta care îi este contrară. În Sfânta Scriptură se spune că binele este bine, numai întru cât e bine făcut. Principele, înainte de a-și începe campania sa, ar fi trebuit să socotească că, deși este bazată pe adevărul faptelor istorice, ar fi putut totuși să provoace un scandal, care ar fi adus rău în loc de ajutor, nobilei sale idei și că, fără a face să înainteze chestiunea, nu ar fi putut urma nici un bine, nici pentru biserica de Roma, nici pentru cea de orient. Noi, pentru că nu iubim conflictele și scandalurile, mulțumim lui Dumnezeu că acest scandal s'a sfârșit creștinește și aprobăm din toată inima, și pe S.S. Piu al X-lea, care s'a arătat indulgent față de Principe, și pe Principe, care s'a supus autorității romane.

— Ce părere are Sanctitatea Voastră despre substanța, ca să zic așa, a articolului incriminat?

— Unirea preconizată de Principele Maxim de Saxonia, este desigur foarte de dorit, dar e însă destul de greu să fie obținută și, în definitiv, nu poate să fie realizată în modul arătat de Principe, ci numai în urma unor lungi și răbdătoare lucrări preparatorii, făcute direct de către bisericile interesate, Dar chiar în aceste lucrări este o mare greutate. Papa, bisericește vorbind, e un monarch absolut și glasul său poate avea un mare răsunset asupra întregii lumi catolice. Din potrivă, situația bisericii de Orient, democratic constituită, nu este aceeași, ea fiind despărțită în mai multe secțiuni, fiecare administrată într'un chip autonom prin propria autoritate. În cel dintâi an al Patriarhatului Nostru, am încercat să adun opiniunile Bisericilor ortodoxe pentru a putea astfel să încep negocierile cu biserica romană, pe de o parte, și cu cea anglicană, pe de alta, pentru o înțelegere directă. De cât a trebuit să constatăm cu neplăcere că dorințele Noastre nu puteau fi realizate, având în vedere că toate Bisericile ortodoxe s'au pronunțat cu insistență pentru *Statu quo*.

— Și acum?...

— Acum nu ne rămâne de cât să sperăm în ajutorul lui Dumnezeu.

— Dar, dat fiind-că această înțelegere ar fi posibilă, pe ce baze s'ar putea face?

— La această întrebare nu putem răspunde nici chiar pentru a emite părerea noastră personală.

— Sanctitatea voastră cunoaște pe principiile Maxim de Saxonia? Ce părere are despre el?

— Principele Max a venit să ne viziteze și am avut despre el o foarte bună impresiune, ca despre o persoană înzestrată cu multa bunătate și modestie. Această judecată se referă la om și nu la sacerdot, de care nu stă în atribuția noastră să-l judecăm.

— Ce părere are Sanctitatea voastră despre acțiunea S. S. Leon al XIII lea în favoarea unirii?

— Gândul S. S. Leon al XIII lea era de sigur un gând destul de creștinesc, dar acțiunea sa nu avu, nu putea să aibă nici un efect asupra spiritului ortodox mai cu seamă din cauza diferenței de organizație între cele două biserici, una absolută, alta democratică.

— Și cu biserica anglicană în ce relațiuni se găsește actualmente biserica din Orient?

— Biserica anglicană, recunoscând vechimea bisericii ortodoxe și respectând-o, a ajuns la o înțelegere cu noi, așa că nu numai relațiunile noastre sunt foarte cordiale, dar chiar, în puterea unui acord, în locurile lipsite de clerul uneia sau altei biserici, Sacerdoții ortodocși pot, în caz de urgență, să administreze oare care sacrameinte anglicanilor și pastorii anglicani ortodoxilor.

— Acest acord ar putea să fie preludiul unei adevărate și proprii uniri?

— Nu, pentru că dacă buna-voința celor două părți a făcut posibilă stabilirea unor relațiuni cordiale între biserica anglicană și biserica de orient, mai ușor decât întru acesta și cea romană, pe de altă parte deosebirea dogmatică între cele două dintâi e mult mai profundă decât între cele două din urmă.

— Dar cu vechii catolici?

— Nu avem nici o relațiune cu vechii catolici, care cer de multă vreme unirea cu biserica de orient, ce nu poate primi totuși oarecare desiderate ale lor. Totuși un grup de vechi catolici, format la Londra, a cerut de curând să se unească cu biserica noastră fără nici o condițiune și acum e pendentă înaintea sfântului Sinod instrucțiunea acestei cereri.

— În timpul tentativelor unioniste pentru înțelegerea cu Roma, a fost, dacă nu mă înșel, un congres, în vara anului 1909, la Velherard în Moravia. Ce urmăriri a avut acel congres?

— Biserica din Constantinopol a fost cu totul străină de acel congres, care nu urmărea decât scopuri panslaviste.

— În marea chestiune a unirii bisericilor ce importanță are chestiunea calendarului?

— Chestiunea calendarului are, fără îndoială, o importanță secundară, dar totuși exercită o mare influență asupra creștinătății ortodoxe. Această chestiune are două aspecte fundamentale: unul religios și altul științific și după cum se privește unul sau altul se ajunge la concluziuni diferite.

Unul dintre argumentele, pe care protivnicii reformei o opun susținătorilor ei, este anume că nu e logic să părăsim un calendar științificește inexact, cum e cel iulian, pentru un altul, științificește tot atât de inexact cum e cel gregorian. Noi, personal, credem că chestiunea trebuie să fie examinată în toată complexitatea ei,

sub toate aspectele și, oricum, să lăsăm mai întâi ca știința să se pronunțe definitiv asupra controverselor.

Aceste sunt, în rezumat, declarațiunile Sanctității Sale Patriarcul Ecumenic Ioachim al III-lea, ale cărui vorbe nu ar fi putut să fie mai nobile și mai înălțătoare și pe care am încercat să le redăm în spiritul lor cât mai exact a fost cu putință.

Renato La Valle

LITERATURA

LÂNGĂ POMUL DE CRĂCIUN

lui Paulică al meu.

De câte ori Paulică al meu mă vede stând liniștită într'un colț, vine lângă mine și, cu căpșorul lui lipit de genuchii mei, ridică spre mine ochisorii lui în care mi se pare că văd pe Dumnezeu și îmi spune încetisor: — Știi, mamă mică, că azi când am trecut pe calea Victoriei am zărit o jucărie nouă... să-ți spun cum era?... da să nu crezi că vreau să mi-o cumperi — adaogă repede cu un surâs șiret — ci numai ca să știi și tu cum era...

Și apoi începe să-mi înșire frumusețea extraordinară a vre-unui tun, sau a unui cal de lemn; și asta se repetă aproape în fiecare zi decând știe că se apropie Crăciunul. Zâmbetul meu încurajându-l, el își începe din nou povestirea: — Azi am mai văzut... Și pe când el spune, spune mereu cu căpșorul lui lipit de genuchii mei, îmi trece prin minte toată viața mea, toate bucuriile mele de copil. Mi-aduc aminte de un pom de Crăciun din copilăria mea, — un biet pomișor în care nu era aninată decât o biată păpușică nu prea îmbrăcată, dar care pentru mine era atunci o împărăție. O alintam, o sărutam, până când adormeam cu ea în brațe pe un scăunel. Ce fericită eram și ce puțin îmi trebuia ca să fiu fericită!...

— ...mamă mică, știi, și dacă învârtești o roțiță tunurile merg singure și...

...Mai mi-aduc aminte de un pom de Crăciun dnpă ce isprăvisem Conservatorul. Dar de data aceasta pomul nu-mi mai aducea o păpușe ci un rolișor așteptat de mine cu atâta nerăbdare. Eram și-acum fericită însă de data asta nu mai puteam să adorm pe un scăunel, ci trebuia să muncesc, să mă sbat în mijlocul unei lumi noi pentru mine, cu teama în suflet că poate nu voi isbuti. Și ca să mă consolez și să pot gusta pe deplin fericirea că pomul de Crăciun mi-adusesese ceia ce vroiam, îmi ziceam: Lasă, nu-i nimic, trebuie să muncești și mai târziu când vei învinge, vei sta lângă pomul de Crăciun, mândră și fericită că munca și străduința ta te-au răsplătit.

Și iată, s'ar părea că ziua aceia a sosit și prin urmare ar trebui să mă simt fericită. Azi joc atâtea roluri și s'ar crede că am dreptul să fiu mulțumită și să mă bucur cu seninătate de clipele acestea, de încoronarea atâtor ani de trudă... Dar unde e fericirea aștep-

tată? Unde? — Cine poate pătrunde sufletul omului! Veşnic umblăm după chimere, veşnic sufletul nostru e în căutarea a ceea ce credem noi că e fericirea şi veşnic dăm peste deziluzii care cresc cu cât iluziile noastre au fost mai mari.

Iar când mă gândesc că şi Paulică al meu, de unde azi e fericit cu pomul lui de Crăciun, mâine, cu cât anii vor trece, sufletul lui de copil va ajunge ca şi al meu de astăzi, când chinuit, când revoltat, şi veşnic dorind ceea ce nu poate găsi, — îmi vine să plâng, să plâng mereu pe vieţele noastre amândouă!...

Marioara Voiculescu-Quintus

MOŞ PALTIN

— Schiţă —

Moş Paltin e omul al mai vechiu din sat. Când au înneecat apele într'o primăvară Ciupagea şi-i au dus nepotul în albie, nu şi-a mai dres casa; cu învoirea boerului s'a cocoţat în deal — de partea unde nu sta nimeni şi-a încocleţat un bordeiu, ca un muşuroiu, gătit, când e vremea lor, cu flori galbene de dovleac.

Umblă desculţ, cu capul gol, îmbrăcat cum se purtau sfinţii părinţi pe marginile binecuvântate ale Iordanului: cu pieptul descoperit... Peste ochii în ceaţă, cu pleoapele roşii, îi atârnă pletele aspre; când îţi vorbeşte le fereşte la o parte ca pe-o perdea. Uscat, sbârцит, până'n gingii i s'au tocit dinţii da' dela locul lor nu s'a clintit unul. Cu vorbe blajine împacă lumea. Cingheaua cântarului el o poartă. E hără între vecini pe hotare, unchiaşul cu mâna întinsă tae vântul cu un semn: «Hotarul vine p'aici, tată; din tufa asta până'n pârlomagă». Cuvântul lui puţin apăsător, e legat în taşnice nu-l mai fărâcă nimeni.

Nu l'am pomienit să păşiască pragul sfintei biserici. Paşti ia din mâna unui copil; îi adastă pe subt sălciile înmugurite, le face tilinci. E surd. Când îi simte că strigă şi se înbrâncesc, duce un deget în curmezişul gurii: «Ssst!... se supără duşii de pe lume!» Când şi când, în ajun de praznice mari, trăgând cu lopata jarul în gura cuptorului, îmi spune arătându-mi cerul: «Când mi-o face cu mâna... hai, Paltine!... o să mă caute de geaba în bordeiu... Paltin o să fie sus!»

Cum se ia zăpada şi dă căldura, cu oala la brâu, legată într'un teiu, îl zăreşti de departe, pe lângă zidurile cetăţii de piatră... Aplecat de mijloc, culege urzici.

Măcriş, pur, ştevie, păpădie—cât e vacul bun—din astea se ţine. Vremueşte: câte-o coajă de dovleac, o bucată de mămăligă perpelită prin spuză. Uscături îşi strânge de cu vreme, la uşă. Intr'o iarnă, ce nelegiuit să fii fost ăla? că s'a abătut cu căruţa noaptea şi i le-a încărcat.

— Mă făcusem ariciu... Ţi s'a 'mplinit Paltine, zic. Toată nopticica am degerat. Când a început a miji de ziuă, prin crăpătură mă uitam la fumurile oamenilor. Care mi-o fii arzând mie gătejile de m'a lăsat fără un băţ în puterea viforului?... mîntea mea a proastă nu mă ajută să-l dovedesc.

A fost la Cotelici să-i ciară alăul să dea în iaz, dor o încurca două trei fâţe de-o fiertură că mâine-i zi deslegată, de peşte. Cu alăul de-a spinare se opreşte în dreptul porţii, să vază suflet prin ogradă, şi să-l întrebe dacă dorm ori dacă beau cafea. O fetiţă care se joacă în şanţ făcând turte de năroui, deabuşile vine pe la spatele unchiaşului, se căsneste să apuce umbra ochiurilor care se mişcă în soare. Trecem şaştină: în poleşnic moaie alăul, îl apleacă până ce simte c'a dat de nisip... .

— Poate să ai triste... pe arşiţă nu prea trage ba-boiul. Smerit, cu braţele încrucişate, aşteaptă. Razimă apoi cotorul în pulpă, binişor îl saltă până în faţa apii... Nimic! Nimic de alte câteva ori. Il năpusteşte în gârlă, d'a'ndoasele, se dă bătrînul pe o rilă:

— Hei, ... ce se mai bocia mama dumitale. Frică-i mai era că te prăpădeşti. Venisem să-mi dea niţele seminţe, să pui pe lângă a cocioabă... ale de le chivernisem mi le-a fost tocat şoarecii... A ieşit în săliţă... Incet cum vorbea dumneaei, de va să stai în loc ca s'o ascuţi, s'a dat aproape: «Nu ştii, moşule, vre-o buruiănă? trăeşti în pădure... eşti bun la Dumnezeu... povăţueşte-mă!» Sara ţi-am adus un cuib de pitulice cu cinci puşori, le crescuseră ţuleii... Ţi-ai făcut jucărie şi pe urmă ai adormit. Ei, acolea lângă perna matale: *piu! pic!* în limba lor. Dimineaţa i-am pus la loc, în alun...

Rupe câteva fire de iarbă grasă, cu pământ, le miroase cu ochii închişi:

— După un foc, altul. Se brodisse şi un an rău aminteri, tată. Se legase ploile. Vai şi amar. Unde te întorciai pârjol. Se uscase şi rădăcina pirului. O pulbere, un vânt de te frigea. Vitele sbierau în hătatură, cu dinţii rânjiţi trăgiau cocenii putrezi din străşină. Căinii, lătrau răzimaţi de gard, nu-i mai ţineau picioarele... Am pus ciotul la uşă. O săptămână n'am băgat în gură nici atât. Mă închinam zi şi noapte: Doamne, încotro s'o apuc? Urgia asta de-ai trimiş-o pe noi, ia-o, mântuitorule!»

Printre rogoz, ici, colo, pe la cotituri strălucesc fâşii de apă luminate de soare.

V. Cioflec

LAETA ACILIA

I

Laeta Acilia trăia la Massilia pe vremea împăratului Tiberiu. Căsătorită de câţi va ani cu un cavaler numit Helvius, ea n'avea încă copii şi dorea cu ardoare să fie mamă. Intr'o zi pe când se ducea la templu să venerateze pe zei, văzu porticul cotropit de o mulţime de oameni pe jumătate goi, uscaţi, roşi de lepră şi de răni. Se opri înspăimântată pe prima treaptă a monumentului. Laeta Acilia era miloasă. Plângea pe sărmani, însă îi era frică de ei. Dar ea nu văzuse niciodată cersetori atât de sălbateci ca aceştia, cari se 'nghesuiau în clipa asta, în faţa ei, străvezii, fără voinţă, cu trăiştile goale aruncate la picioare: îngălbeni şi-şi duse mâna la i-

nimă. Neputând să nainteze, nici să fugă, simțea picioarele slăbindu-i, când o femeie de o frumusețe izbitoare, desfăcându-se din mulțime înaintă către ea.

— Nu te teme de nimic, tânără femeie, zise ea încet și cu blândețe, aceștia pe care tu-i vezi aici, nu sunt sălbateci. Ei n'aduc minciuna și nedreptatea, ci adevărul și dragostea. Noi venim din Iudeia, unde fiul lui Dumnezeu a murit și a înviat. Când el s'a urcat de-a dreapta Tatălui, aceia care credeam în el am încercat suferințe mari. Ștefan fu bătut cu pietre de popor. Pe noi, preoții ne-au pus într'o corabie fără pânze și fără cârmă și am fost lăsați să pierim în voia valurilor mării. Însă Dumnezeu care ne iubia, ne-a îndreptat în portul acesta. Vai! Massalioții sunt oameni idolatri și cruzi. Ei lasă să moară de foame și de frig pe apostolii lui Isus. Și dacă nu ne-am fi ascuns în acest templu, pe care ei îl socotesc un azil sfânt, ne-ar fi târât în închisori întunecoase. Totuși vor ajunge să ne ureze bun venit căci noi le aducem vestea cea bună.

După ce vorbi astfel, străina întinse brațele către tovarășii săi, și arătând pe fie-care dintre ei, rând pe rând, zise: — Acest bătrân, care întoarce către tine, femeie, privirea sa luminoasă, este Cedon, orbul din naștere pe care Domnul l-a vindecat. Cedon vede astăzi tot așa de bine lucrurile care se văd și cele care nu se văd. Celalalt bătrân, a cărui barbă-i albă ca zăpada munților, este Maximin. Acest om încă tânăr și care pare atât de obosit, este fratele meu. El stăpânia bogății întinse la Ierusalim; lângă el se găesc Marta sora mea, și Mantila, sluga credincioasă care în zilele fericite culegea masline pe colinele Betanii.

— Și pe tine, întrebă Laeta, Acilia, pe tine cu glasul așa de dulce, cum te chiamă?

Evreica răspuse:

— Mă chiamă Maria Magdalena. Eu am ghicit din broderiile de aur ale rochii tale și din mândria nepătată a privirii tale, că tu ești femeia vr'uniuia dintre cetățenii de frunte ai acestui oraș. Am venit la tine ca să miști inima soțului tău pentru binele discipolilor lui Isus Cristos. Spune acestui om bogat: Stăpâne, ei sunt goi, să-i îmbrăcăm; ei sunt flămânzi și 'nsetoșați, să le dăm pâine și vin, și Dumnezeu vă va da în împărția sa ceea ce vom fi cerut în numele său.

Laeta Acilia răspuse:

— Maria, voi face ceea ce ceri. Bărbatul meu se numește Helvius, este cavaler și este unul din cei mai bogați cetățeni ai orașului. Niciodată nu stă 'mpotriva dorințelor mele, căci mă iubește. Acum, Mario, nu-mi mai este teamă de tovarășii tăi, voi trece pe lângă ei, cu toate că rănile le mănâncă trupul și mă voi duce în templu să rog zeii nemuritori să-mi dea ceea ce tu dorești. Vai! până astăzi ei nu mi-au dat încă!...

Maria cu brațele 'ntinse îi opri drumul.

— Femeie, strigă ea, ferește-te de a adora idoli zadarnici. Nu cere chipurilor de marmoră cuvinte de nădejde și de viață. Nu este de cât un Dumnezeu, și acest Dumnezeu a fost un om, și părul meu i-a șters picioarele. La aceste vorbe săgeți și lacrimi izvorâră

din ochii ei mai încunecoși decât cerul în furtună, și Laeta Acilia își zise 'n sine:

— Sunt credincioasă, îndeplinesc cu sfințenie slujbele pe care religia le poruncește, însă în femeia asta este un sentiment neobișnuit de dragoste dumnezeiască.

Iar Magdalena urmă în culmea fericirii:

— Era Dumnezeu cerului și al pământului, și spunea parabole, așezat pe prag la umbra bătrânului smochin. Era tânăr și frumos; dorea să fie iubit. Când venea să cineze în casa surorii mele, mă așezam la picioarele sale și vorbele curgeau depe buzele lui ca apa pârâului. Iar când sora mea, plângându-se de trândăvia mea, striga: «Nabi spune-i că trebuie și ea să mi-ajute să pregătesc cina», el mă apăra surâzând, mă ținea la picioarele sale și-mi spunea că eu luasem partea cea mare. Ai fi zis că ai înaintea ochilor pe un tânăr păstor de munte și cu toate astea ochii săi aruncau flăcări ca și acelea cari izvorau de pe fruntea lui Moise. Blândețea sa era ca liniștea nopții și mânia mai aprigă de cât trăsnetul. El iubea pe cei umili și pe cei mici. Copiii alergau înaintea lui și i se agățau de pulpane. Era Dumnezeu lui Abraham și al lui Iacob și cu mâinile, cu care făcuse soarele și stelele, el mângâia pe obraji pe noii născuți, pe cari mamele vesele îi întindeau din pragul colibelor. El însuși era simplu ca un copil și învia morții. Tu vezi aci, printre tovarășii noștri, pe fratele meu pe care l'a scos din mormânt. Privește, femeie. Lazăr păstrează pe fruntea sa slăbiciunea morții și'n ochii săi groaza de a fi văzut lăcașul sufletelor celor drepti.

Dar de câte-va clipe însă Laeta Acilia nu mai asculta. Ea ridică către evreică ochii săi curați și mica sa frunte lucitoare:

— Mario, îi zise, sunt o femeie credincioasă, legată de religia părinților mei. Rătăcirea este rea pentru neamul nostru femeiesc. Si n'ar fi, bine pentru soția unui cavaler roman să îmbrățișeze o credință nouă. Mărturisesc totuși că 'n Orient sunt zei cari merită să fie iubiți. Al tău, Mario, îmi pare dintre aceștia. Tu mi-ai spus că el iubia pe copiii cei mici și că-i săruta pe obraz în brațele tinerele mame, De aci văd că el este un Dumnezeu bine voitor femeilor și-mi pare rău că nu-i onorat de nobili și de funcționari căci așa da cu plăcere în cinstea lui prăjituri cu miere. Însă, ascultă, Mario, roagă-l tu care-l iubești, și cere-i pentru mine ceea-ce eu nu îndrăznesc și ceea-ce zețele mele nu mi-au dat.

Laeta Acilia spusese vorbele acestea fără să vrea, Se opri și se roși.

— Ce este întrebă Magdalena, și ce lipsește, femeie, sufletului tău neliniștit.

Potolindu-se, puțin, Laeta Acilia răspuse:

— Mario, tu ești femeie, și, cu toate că nu te cunosc, mi-e îngăduit să-ți încredințez o taină femeiască. De șase ani, de când m'am măritat, n'am încă copii, și asta-i o mare durere pentru mine. Imi trebuie un copil să-l iubesc: dragostea pe care o am în inimă pentru ființa cea mică pe care o aștept și care nu va veni nici odată poate, mă înăbușe.

Dacă Dumnezeuul tău, îmi dă prin mijlocirea ta, ceea-ce zeitele mele nu mi-au dat, voi spune că este un Dumnezeu bun și-l voi iubi, și-l voi face iubit de prietenii mele, care sunt ca și mine tinere, bogate și din cele mai însemnate familii ale orașului,

Magdalena răspunse cu măreție :

— Fiică a Romanilor, când vei fi primit ceea-ce ceri, să-ți aduci aminte de făgăduiala pe care ai dat-o servitoarei lui Isus !

— Imi voi aduce aminte, răspunse Massaliota. Așteptând, Mario, ia această pungă și împarte cu tovarășii tăi banii care se găsesc în ea. Adio, mă întorc acasă. De acolo voi trimite tovarășilor tăi și ție, coșuri pline cu pâine și carne. Spune fratelui tău, surori tale, prietenilor tăi că pot să părăsească fără teamă azilul unde s'au ascuns și să se ducă în vre-un han al mahalalelor. Helvius care-i puternic în oraș, va opri să li să facă vre-un rău.

Zei să te aibă în paza lor, Mario Magdalena! Când vrei vrea să mă vezi, întreabă trecătorii de casa Laetii Acilia; toți cetățenii ți-o vor arăta fără greutate.

II

Șease luni după aceasta, Laeta Acilia, culcată pe un pat de purpură în curtea casei sale, murmură un cântec care n'avea nici-un înțeles și pe care mama sa îl cânta altă dată. Apa bazinului, din care se ridicau tinere tritoni de marmură, cânta vesel și aerul călduț mișca încetisor frunzele fâșiетоare ale bătrânului Platan. Obosită, moleșită, fericită, greoaie ca albina când pornește din livadă, tânăra femeie, încrucișând brațele pe pantecele rotunjit, oprindu-se, din cântec, își plimbă privirile în juru-i și suspină de bucurie și de fală. La picioarele sale, sclavele negre, galbene sau albe, grăbeau cusătura cu acul, brodarea sau torsul și lucrau pe întrecute la îmbrăcămintea copilului așteptat. Laeta întinzând mâna, luă mica scufie pe care o bătrână sclavă neagră i-o întinse surâzând.

Își învălui cu ea pumnul și râse la rându-i. Era o mică scufie de purpură, de aur, de argint și de mărgele, măreață ca visurile unui sărman african.

În clipa aceasta o femeie străină apărură în curte. Era îmbrăcată într'o rochie dintr'o bucată, asemenea la culoare cu praful drumurilor.

Părul său lung era acoperit de cenușe, dar fața sa, arsă de lacrimi, strălucea încă de glorie și frumusețe.

Sclavele luând-o drept e cerșetoare, se sculară s'o alunge, când Laeta Acilia recunoscând-o dela cea dintâi aruncătură de ochi, se sculă și alergă la ea strigând :

— Mario, Mario, cu adevărat tu ești iubită de Dumnezeu. Acela pe care-l iubiși pe pământ, te-a auzit din cer, și mi-a dat ceea ce cerusem prin mijlocirea ta. Iată! adaugă ea. Și-i arată scufia cea mică pe care o ținea încă în mână.

— Cât sunt de fericită și cât îți mulțumesc de mult !

— Știam, răspunse Maria Magdalena, și vin, Laeta Acilia, să te învăț adevărul lui Iisus Hristos. Atunci Massaliota dete drumul sclavelor și arată evreicii un ț de ivoariu, ale cărui perini erau brodate cu aur,

Însă Magdalena îndepărtând acest scaun cu desgust, se așeză pe pământ cu picioarele încrucișate, la tulpina marelui platan, pe care suflarea cerului îl umplea de murmure.

— Fiica Gentililor, tu n'ai disprețuit pe discipolii Domnului, ei erau însetoși și tu le-ai dat să bea; ereau flămânzi și tu le-ai dat să mănânce. De aceea te voi face să cunoști pe Christos cum l'am cunoscut eu, ca să-l iubești cum îl iubesc eu. Eram o păcătoasă când văzui întâia oară pe cel mai frumos dintre fiii oamenilor.

Și-i povesti cum se aruncase la genunchii lui Iisus în casa lui Simon Leprosul și cum ea vărsase la picioarele adorate ale lui Nabi, toată mirodenia dintr'un vas de alabastru. Ea spuse cuvintele pe cari bunul stăpân le pronunțase atunci, ca răspuns murmurilor discipolilor grosolani:— «Pentru ce dojeniți pe această femeie, ceia ce mi-a făcut, e bine făcut, căci voi veți avea totdeauna printre voi oameni săraci, dar pe mine nu mă veți avea totdeauna. Ea a parfumat mai dinainte corpul meu pentru îngropăciune. Căci adevăr, zic vouă, în lumea întreagă, pretutindeni, unde această evanghelie va fi predicată, se va povesti ceia ce a făcut ea și va fi laudată».

Ea lămuri în sfârșit, cum Iisus alungase pe cei șapte diavoli cari se frământau în ea.

Adăugă: «De atunci răpită, mistuită, de toate bucuriile credinții și dragostii, am trăit în umbra Domnului ca într'un nou paradis». Ea vorbi de crinii câmpului pe care îi priveau împreună, și de fericirea nesfârșită, de singura fericire a credinței. Apoi povesti cum fusese vândut și dus la moarte pentru mântuirea popoului său. Ea aminti priveliștele de negrăit ale patimii, ale înmormântării și ale învierii.

— Eu, strigă ea, cu l'am văzut cea dintâi. Am găsit doi îngeri înveșmântați în alb, așezați unul la cap și altul la picioare, acolo unde fusese trupul lui Iisus.

Și ei îmi spuseră: «Femeie, pentru ce plângi?»

— «Plâng, pentru că ei mi-au luat pe Domnul și nu știu unde l-au pus».

Oh!.. ce bucurie, Iisus veni la mine iar eu crezui mai întâi că era grădinarul, dar el îmi zise, Mario, și-i cunoscu glasul. Strigai, Nabi, și întinsei brațele. Dar el îmi răspunse încetisor: «Nu mă atinge, căci încă nu m'am urcat la Tatăl meu».

Ascultând această povestire, Laeta Acilia pierdea puțin câte puțin din veselie și liniște. Gândindu-se la sine, își cerceta viața și o găsea foarte monotonă alături de viața acestei femei care iubise un Dumnezeu. Zilele cari însemnau ceva pentru tânăra și credincioasă patriciană, erau acelea în cari mânca prăjituri cu prietenile sale. Jocurile de circ, dragostea lui Helvius și cusătura cu acul îi prindea toată vremea. Dar ce erau toate acestea pe lângă priveliștile cu care Magdalena își încălzea simțurile și sufletul? Ea simți crescându-i în inimă gelozia amară și părerile de rău ascunse. Ea pizmuia dumnezeieștile întâmplări, până și durerile fără nume ale acestei Evreice a cărei frumusețe arzătoare sclipia încă sub cenușa pocăinții.

— Pleacă, Evreico!—strigă ea, oprindu-și cu mâinile

lăcrămile din ochi, pleacă! Eram atât de liniștită 'adineaori! Mă credeam fericită! Nu știam că e pe lume altă fericire de cât aceea pe care am gustat-o. Nu cunoșteam altă dragoste decât aceea a bunului meu Helvius, și nici o altă bucurie decât aceea de a celebra misterele zeitelor, după cum făcea mama și bunica.

Oh! Era atât de ușor, femeie rea,—tu doreai să mă faci să urâsc viața bună pe care am trăit-o. Dar n-ai putut. Dece vii tu să-mi vorbești de dragostea ta cu un Dumnezeu care se vede? Dece te lauzi înaintea mea de a fi văzut pe Nabi înviat, fiindcă eu nu-l voi vedea niciodată.

Tu nădăduiai să-mi răpești până și bucuria de-a avea un copil? Nu vreau să știu de Dumnezeul tău. Tu l-ai iubit prea mult.

Ca să-i plăci, trebuie să cazi despletită la picioarele lui, aceasta nu-i cuviincios pentru femeia unui cavaler. Helvius s'ar supăra dacă ași fi vreodată o astfel de îndrăgostită. Eu nu pot să iubesc o credință care strică pieptănătura. Nu, firește, micul copil, pe care-l port în sân, nu va cunoaște pe Cristosul său. Dacă această sărmană mică ființă va fi o fată, o voi face să iubească micile noastre zeități de pământ ars, cari nu-s mai mari decât un deget și cu cari ea va putea să se joace fără teamă. Iată divinitățile cari trebuiesc mamelor și copiilor! Tu ești prea îndrăzneată când îmi lauzi dragostea ta și mă îndemni s'o împărtășesc. Cum ar putea Dumnezeul tău să fie al meu? Eu n'am trăit o viață de păcătoasă, eu n'am fost stăpânită de șapte diavolii eu n'am rătăcit pe drumuri. Eu sunt o femeie demnă de respect. Pleacă!

Magdalena, văzând că apostolatul nu era de loc pe calea sa, se retrase într'o peșteră pustie, care fu numită de atunci peștera cea sfântă.

Hagiografii cred cu toții că Laeta Acilia n'a fost câștigată religiei creștine decât după mulți ani dela convorbirea pe care v'am redat-o întocmai.

Anatole France

În românește de Gh. D. Licea-Severin.

Concurs de Satiră politică¹⁾

UN PLUGUȘOR DIN 1907

Aho, Aho, copii, argați
Stați puțin și nu mânați etc.

S'a sculat mai an
Bădica țaran
Dreptate să ceară
De foame să nu piară
Pământ că nu stăpânea
Buget doară nu rodea
Ș'a început război
Ne mai pomenit la noi
Mânați flăcăi
Hăi, hăi.

¹⁾ Pentru concursul ce-am deschis, am primit mai multe manuscrise, De oarece însă nici unul din ele nu corespunde pe deplin așteptărilor noastre am hotărât să divizăm premiul între autorii celor trei satire publicate în numărul de față.

S'a sculat, s'a răsculat
Dar nici că a apucat
Nevoea s'o treere
Dijma s'o spulbere
Că puștile și tunul
Din zece câte unul
La pământ mii-au culcat
Și țar'au astâmpărat
Ia mai mânați măi
Hăi, hăi.

Ș'a auzit chiar împăratul
Că-i răscoală în tot satul
Ș'a pus pe sfetnici a le scri
Dreptate-a le săgădui
Că timpul se va primeni:
Pământ le-or da
Și n'or avea
De foame a se tângui.
Mai indemnăți flăcăi
Hăi, hăi.

Iată mări că spre iarnă
Boerii se adunară
Pravile să făurească
Țara s'o fericească
C'o mână să dee
Cu zece să iee
Și s'au certat
S'au împăcat
Unde-au scuipat au lins
Și focul tot n'au stins
Ia mai strigați flăcăi
Hăi, hăi.

Iar când lucru-au isprăvit
Iată că mi s'au gândit
Că țaranii iar ar vrea
Alte pravili să le dea
Ș'un sfetnic a 'ncălecat
Și la Krupp a alergat
Ca să-i facă tunuri mari
Să bată la Botoșani,
Și să-i facă tunuri mici
Să mi-i svante pe calici
Mânați măi
Hăi, hăi.

De urat am mai ura
Dar ni-i frică de-o belea:
Că n'om scăpa nici de tarla.
Ș'apoi avem ș'o boală rară
Boerii-i zic „buba agrară“.
Ș'apoi cum să mai urăm
Dacă colac nu căpătăm
Că gazda a plecat la băi
Mai an vară și 'ntre noi
N'a mai venit, mânați măi
Hăi, hăi.

P.-Neamț.

Ilie St. Bălănescu.

SFÂRȘIT DE AN

Voiu scri o splendidă satiră
Imi zic incet, fără s'o crez—
Se 'mpotrivește muza? Bine!
Sânt gata s'o satirizez.

Mă duc la Capșa. Româneasca,—
Cum se vorbește la Paris.
„— Ce veste mai aduci, colega?
„— Nimica nou, nimic precis!..

De alt-fel, asta-i totdeauna
Al întrebărilor ecou,
Ca și programul „dinastiei“ :
— Nimic precis, nimica nou...

La Cameră-i incurcătură
Mesaj... discursuri... Ionel....
Bagaje... cufere de ducă...
Demisii... posturi și cartel...

Vorbește Barbu Păllineanu
Pe Barbu celăttal il doare
Că 'n glasul celui ce vorbește
El vede un „Apus de soare“.

Un democrat surâde 'n taină
Și apoi exclamă, optimist :
— O nu-i născul poet, Românul
Românul e născul takist...

Venise vorba de teatru
Ia să vedem, cam ce-a fost nou?
Rețete bune, lume multă....
— O public drag, ești un erou!..

Dar lasă, dacă vii acuma
Cum vin albinele la stup,
Ca mâine te gonește Motru
Când o aprinde „Păr-de-lup“.

Cu mult succes, in anul ăsta
Jucatu-s'a „Regele Lear“,
Cuvine-se, lui don' Director
Să-i zicem, „Domnul Pompilear“

Crăciunul vine. Conu Barbu
'Naintea lui se și grăbi,
Băeșii o pornesc cu steaua
El cu „Luceafărul“ porni.

„Obolul“ a jucat deunăzi
O piesă scrisă minunat,
In care Herz e om de spirit
Iar dramaturg e Cincinat.

Cu clerul stăm cam rău: se ceartă..
In anul ăsta, sfântul cler
Pe glasul optulea cântat-a...
Nu fuse anul „Chante-cler“?

De când e frig, amicul Vlaicu
Căzu 'n disgrație adâncă....
Invață vorba strămoșească :
„Nu tot ce zboară se mănâncă“....

Un cofetar, mâncându-și marfa
Muri, deunăzi, otrăvit...
Citesc satira-mi nesărată
Și simt grozav c'am să-l imit..

De-aceia îi grăbesc sfârșitul....
(Se curmă toate, vrei-nu-vrei!)
Iubite Dom'le Motru scoate
Și adă 'ncoa 50 de lei...

V. Mușat

GLASUL UNUI GENEROS

Ilustre șef, suntem reformatori!
Legi noi și oameni noi, și excedente
Sunt patrimoniul nostru—ah sânt flori
Ce ne vor inspira virile accente

In neagra vreme a negrei opoziții!
Dar azi să fim mai practici: Idealul
E bun când ne lipsește cașcavalul...
Atuncea vom ofta cu oropsiții,

Vom scri broșuri, cerând sfântă dreptate
Și vom striga «sufragiu universal».
Ba chiar, în lipsă de-alte teme late,
Vom agita stindardul național;

Căci toate astea, tu—cel ce cu fală
Te chemi «abilul șef» fără rival,—
Le știi prea bine,—ș coji de portocală,
Pe cari guvernul lunecă fatal

Și-și frânge gâtul, să-l moștenim noi.
Căci noi iubim cu drept cuvânt poporul
Și-l deșteptăm să scape de nevoi,
Noi suntem pentru el Mântuitorul.

Când fu răscoala 'n nouășteșapte
De-am răsturnat ciocoi din guvern,
N'am schimbat noi în raiu acel infern,
C'avem idei și tunuri foarte apte

S'aducă armonia socială?
Ba chiar statisticile dovedesc
Că-i mai fertil pământul românesc
De-atunci... Și Provedința-i liberală!

Deci dac 'avem divinele auspicii
A zeului din cer și-a celui Zeu
Ce'n țara noastră împarte beneficii,
De ce-am lăsa noi cârma, te 'ntreb eu?

1) Ne pare rău, dar poetul va trebui să se mulțumească cu mai puțin N. R.

Nu mai avem noi oare mari concepții
Să le-aplicăm încă de-acum un veac?
N'avem miniștri oare 'n toți ineptii?
Nu mai e în partid vre-un om sărac?

Nu vine Aprilie, purtător de mană,
Și n'avem cui s'o împărțim și noi?
Nu mai sunt mâini și guri pentru pomană?...
De ce-am lăsa puterea la ciocoi?

Să fim intransigenți pentru o idee,
Pe care noi de mult o adorăm
Ca niște demni eroi de epopeie:
«Cedăm orice, la cârmă doar să stăm»!

Principii, idealuri, teorii
Sunt doar bagaje vechi socialiste,
Ce am putut alt dată să existe
Pe când eram și noi niște copii.

Azi suntem oameni mari de acțiune,
Suntem, precum s'ar zice, acționari;
Cei care n'au idei nu-s o minune,
Cei fără dividende sunt mai rari...

Și-apoi se poate oare lipsi țara
Acum de prețiosul nostru scut?
Nu știi că-i cu primejdii primăvara
După ce 'n opoziție am căzut?...

Aducă-și înțelepții toți amiate
De muștele flămânde de pe lov;
Să stăm noi, nu e lucru mai cuminte,
Cum scrie de-almintreli și 'n ceaslov?

Boerii toți deschis-au gura punggii
Cam larg, când în alegeri s'au luptat,
Și-acum ar vrea să-și răsplătească lungii
Ani grei, în care jalnic au oftat...

Iar mitocanii fac digestii bune
Și cum de mult râvnesc ei în zadar,
Ținchipui ce-apetit or să adune
Pentru ospățul lor cel bugetar...

Deci, șefule, dacă plătește țara
De ce n'am fi tot noi consumatori?
Mai stai; așteaptă 'n pace primăvara!..
Iar tu, Guvern, de-o fi atunci să mori,

Să te trăsnească Joe de pe tron
Și țara în noroi să te îngroape
De cât să-ți dea un loc în Parthenon
Și'n marmură mausoleu să-ți sape,

Nu te'ntrista, căci doar al nostru ești
Și demn de noi ai fost întotdeauna.
Pentru noi toți la fel cântat-a struna
Când regularăm trebile obștești!

Atâta doar lungeste-ți agonia
Pân'vor eși din nou în Marte flori!
Noi ne vom face vrednici datorია:
Suntem acționari-reformatori!

Const. Paul

TEATRU

«LUCEAFĂRUL»

La Teatrul Național se reprezintă cu mare succes *Luceafărul*, piesa care încheie atât de frumos trilogia moldovenească a d-lui Delavrancea. Și acestei lucrări, ca și celorlalte două, *Apus de Soare* și *Vișorul*, i-se poate obiecta lipsa de nerv dramatic, de adevărat conflict. Nu trebuie însă să cerem autorului mai mult decât a avut intenția să ne dea. Piesele d-lui Delavrancea sunt mai mult serii de tablouri istorice, care vor să pună în evidență câteva din figurile mari, în bine sau în rău, ale istoriei noastre; și să evoace, cu mijloace scenice câte ceva din viața trecutului românesc. Drama adevărată nu se petrece între personagiile care apar pe scenă, personajii care, orcât de reliefate și de viguroase vor fi fost, însemnează puțin în fața veșnicei treceri a lucrurilor și viețelor: în piesele d-lui Delavrancea drama planează deasupra personajilor, căci este drama însuși a soartei și a istoriei Românilor. Adevăratul personajiu central din trilogia aceasta nu este nici Ștefan, nici Ștefăniță, nici Petru Rareș, — ci Moldova, cu bucuriile și durerile ei, cu biruințele și înfrângerile ei, cu vitejia unora și păcatele altora, cu boierii și norodul ei, cu văile și munții, cu pădurile și câmpiile, cu toată viața ei idilică sau tragică. Această apoteoză a Moldovei o găsim definitiv accentuată în *Luceafărul*, mai ales în ultimul act.

Cele mai multe din personagiile piesei ne sunt cunoscute: Petru Rareș, cel cu dragostea pentru Oana din *Apus de Soare*, Oana însăși, acum, însănoșită la minte, veselul Mogârdici din *Vișorul*, ajuns de voie de nevoie oștean și aproape erou, filosoficul doctor Șmil, boieri mulți din sfat, etc. Piesa ne înfățișează câte-va epizoade pe care autorul le-a crezut mai caracteristice, din prima domnie a lui Rareș, care se termină cu fuga domnului, în Ardeal.

Fiul lui Ștefan cel Sfânt și al Răreșoaii din Hârlău, după două zeci de ani de pribegie, se întoarce la Suceava, după moartea lui Ștefăniță Vodă să-și ia tronul părintesc. Boierii din sfat nu-l recunosc, nimeni nu-l recunoaște, cu toate hârțile și semnelé pe care le arată; când povestește însă un basm, în care el învăluie idila lui de demult cu Oana, acesta îl recunoaște. Domnul se suie în scaun și luptele încep. Lupte în Ardeal cu Ferdinand, lupte cu Polonia, cu Tătarii, până ce se pornește asupra Moldovei și îndrăznețului ei Domn însuși Soliman Magnificul, sultanul turcesc. Rareș e hotărât să biruiească sau să fie biruit: soarta și vitejia moldovenească să decidă; boierii însă nu mai vor să-i dea sprijin și să-l urmeze. Dinaintea Turcilor, Domnul e nevoit să fugă. În ultimul act îl găsim în munții Bis-

triței, unde îl mântuiesc niște pescari, epizod așa de frumos povestit de cronicarul Urechie.

«Fără drum, fără povață, a dat la strâmtori, ce i-a căutat a lăsa calul. Și așa în șase zile învăluindu-se prin munte, flămând și trudit, a nimerit la pârâu în jos și a dat de niște pescari, cari dacă i-a luat seama, cu dragoste l-a primit. Petru Vodă înfricoșându-se de ei, s'a spăimântat: iar ei cu jurământ s'au jurat înaintea-i cum îi vor fi cu dreptate și nimic să se teamă. Petru le-a dat lor șapte zeci de galbeni bani de aur, și văzând și galbenii cu bucurie i-au luat și l-au dus la ota-cul lor de l-au ospătat cu pâine și cu pește fript, ospăț pascăresc de mâncau și ei. Și dacă a însărat, l-au îmbrăcat cu haine proaste de a lor, și i-a dat comănac în cap și l-au scos la Ardeal...».

D-l Delavrancea ne înfățișează pe Rareș ca adevărat «os din osul lui Ștefan Voevod», un viteaz hotărât, un erou fără de prihană, un luceafăr. D-sa s'a inspirat mai ales de portretul făcut Domnului de cronicarul Urechie portret al cărui adevăr istoricii îl pun la îndoială. Intru tot semănă tătâne-său, scrie Urechie; că la războaie îi merge cu noroc, că tot a izbândit și multe lucruri bune și dumnezeiești apucase de făcea. Țara și moșia ca un părinte o socotia; judecata cu dreptate o făcea. Iar la sfat eră om cuvios și la toate lucrurile îndrăzneț, și la cuvânt gata a da răspuns, de-l cunoșteau toți că-i harnic să domnească țara». Peste măsură de viteaz, fără astâmpăr (domniile lui amândouă au fost un neîntrerupt război), îndrăzneț, diplomat mai mult șiret și perfid de cât abil, dacă nu a putut mântui Moldova nu e atât din pricina relei voințe și lipsei de iubire de țară a boierilor, cât din pricina cusurilor lui care i-au slăbit prestigiul. Din cercetările istorice mai noi, ca și dintr'unele mărturii contemporane lui, figura lui Rareș apare mai puțin ideală; caracter mobil și nestatornic, crud și hipocrit, capabil de trădări și nelegiuiri, la Domnul Moldovei moralitatea nu venea deloc în sprijinul vitejiei și iubirii de țară. Dar d-l Delavrancea a preferit portretul lui Urechie. Uităm însă aceste împotriviiri în fața puterii de evocare a artistului.

Lucașfărul, ca întreaga trilogie moldovenească, rămâne înainte de orice un monument de limbă frumoasă și de artă literară. Frumusețile scânteie, în *Lucașfărul* mai la tot pasul, într'un belșug mult mai mare ca în celelalte două piese. Așteptăm cu nerăbdare ca lucrarea să apară în volum, pentru ca atunci, având la îndemână textul, cu toata frumusețile lui, să putem face o dare de seamă mai amănunțită.

Piesa a fost excelent interpretată și frumos montată, cu decoruri având culoarea locală și costume bogate. Mai toți artiștii noștri de seamă au câte un rol. Cel mai însemnat, aproape zdrobitor, era al d-lui Nottara, în Petru Rareș. D-sa a făcut o creațiune puternică și variată: a fost nevoit să pună în valoare toate mijloacele artei sale ca să biruiască un rol atât de greu și de oboșitor. E destul să spunem că în *Lucașfărul* au mai jucat D-nii: Soreanu (Corbea), Brezeanu (Mogâdici), Liciu (Șmil), pentru ca cineva să-și dea seama de superioritatea interpretării. O gingașă și frumoasă apariție d-ra Tina Barbu în Genunea. **Lazăr Cosma.**

Dela Teatrul Modern

Compania Davila a adus în timpul din urmă două comedii franceze ușoare, vesele: una e *Yuyu* (Loute) de Pierre Wolf, cealaltă *Pentru a fi iubită* (Pour être aimée) de Xanrof și Carré. Comicii companiei, Morțun și Niculescu—Buzău au fost scânteietori. Plină de spirit d-na Giurgea în *Yuyu*. D-l Davila a dat o *charge* reușită în *Pentru a fi iubită*, în rolul marelui șambelan. Inșă mai interesant ce orce a fost, în această din urmă piesă, debutul d-rei Alice Cocca într'un rol mai mare. A dat dovadă că este o excelentă ingenuă: un joc natural, spontan, simplu, fără nimic școlăresc. Prevederile noastre au și început să se realizeze.

C.

Ș T I I N Ț A

SPICUIRI ȘTIINȚIFICE

Expresul sburător. — O nouă ipoteză asupra obârșiei petrolului. — Palatul păcii dela Haga. — Perini electrotermogene.

DIN PARTEA REDACȚIEI.—În ziua de astăzi *Știința* nu mai solicită în chip timid atențiunea publicului, ea se impune prin binefacerile nenumărate ce răspândește împrejurul ei. Nimănu-i nu-i mai este deci îngăduit să rămâe străin sau indiferent față de cunoștința elementelor generale ale științei sau față de progresul ei.

În ziua de astăzi știința intervine pretutindeni, pe zi ce trece pătrunde tot mai intim în cele mai mici amănunte ale vieții sociale și vieții private, ea este izvorul tuturor mulțumirilor create, tuturor progreselor materiale de cari ne folosim în fiecare clipă.

În toate ramurile industriei, știința semănând învățămintele sale roditoare a îmbogățit generațiunea de acum. Ea a mărit într'o proporție neînchipuită bunul traiu material și sfera de activitate a generațiunei actuale; ea a devenit în sfârșit una din forțele de căpetenie ale statelor moderne, de care erau lipsite popoarele din trecut.

Mersul științei este neîncetat; fiecare zi înseamnă pentru ea un nou progres. A face cunoscut și a răspândi aceste cuceriri ale geniului liber al omului asupra forțelor oarbe cărora se supune materia, pe măsură ce ele sunt realizate, constituie o sarcină eminamente utilă.

În urme rugăminței noastre, d. Căpitan Gh. Grigorațu, unul din cei mai distinși ofițeri ai armatei noastre, ale cărui articole de popularizare științifică au fost atât de mult apreciate de către cititorii „*Naturei*”, „*Buletinului Armatei și Marinei*”, „*Viitorului*” și de aceia ai „*Nouei Reviste Române*” mai acum un an— a binevoit să-și asume această sarcină, de a arăta periodic în coloanele acestei reviste, în chip cât se poate de simplu, progresele pe cari le îndeplinește știința și industriile.

D-sa se ține la curent de ani de zile printr'o muncă încordată și foarte laudabilă cu evoluțiunea științei pozitive, ceace ne îndreptățește a fi pe deplin convinși că după urma acestor „*Spicuri Științifice*”, pe care începem să le publicăm astăzi, cititorii noștri vor trage foloase reale.

Expresul sburător. — Progresele uimitoare pe cari le-a îndeplinit aviațiunea într'un timp atât de scurt,

îndreptățește pe om a nădăjdi că de acum își poate lua sborul, rupând lanțurile ce-l priponeau de pământ.

În dorința lui de a scăpa de sclavie, regele creațiunii uită însă că libertatea absolută este, vai! numai un vis, o utopie. Dacă aviațiunea a îngăduit câtorva oameni să se avânte în văzduh, apoi acest sport nu stă la îndemână oricui. În această privință pomelnicul martirilor aviațiunii este în deajuns de elocinte. Destul cu atâtea vieți secerate! Pentru a fi cu adevărat utilă, cucerirea împărăției aerului trebuie să fie folositoare tuturor nu numai fatală eroilor. Aceasta este dorința unanimă a omenirii. Dar dorința este una și posibilitatea este alta. Nu tot ce dorim este realizabil. De data aceasta însă, dorința pare că e cu puțință a fi îndeplinită mulțumită unei ingenioase inspirațiuni a D-lui Francis Laur care propăvăduiește, nici mai mult nici mai puțin, execuțiunea unui tren expres aerian.

Pentru realizarea acestei idei, D-l Laur, se sprijină pe părerea că omul trebuie să rămână măcar cât de slab legat de pământul care l-a zămislit. Invențiunea poate fi foarte bine concretizată prin legenda mitologică a gigantului Anteu, fiul lui Neptun și al Terei, care-și împrăștiă puterile atingând pământul.

Tot în același chip, spune inventatorul, vehiculul aerian din viitor, trebuie să facă ca Anteu, să-și tragă puterea după pământ.

De ce să se încarce un dirijabil cu motor și cu combustibil, să se îngreueze cu atâta încărcătură moartă, când îi stă la dispoziție zâna înaripată Electricitatea? De ce un dirijabil n'ar utiliza același mijloc de cules energie pe care-l obișnuiește tramvaiele electrice? Aceasta este în rezumat ideea născocitorului, amănușit într'un recent număr al revistei «Les Inventions Illustrées».

După autor, foloasele acestui tramvai electric aerian ar fi cât se poate de însemnate. Prin acest chip de locomotive, greutatea moartă, care la toate felurile de transporturi colective¹⁾ se ridică dela 70—90% din greutatea utilă de transportat, aci, din pricina puterii de înălțare a acrostatului, se reduce la zero.

Atracțiunea pământului este anulată și nu rămâne de învins decât numai rezistența aerului, care de altfel trebuie luată în seamă și pentru locomotivă sau automobil când e vorba de a merge cu mare iuteală. În această privință dirijabilul este deci superior celorlalte mijloace de locomițiune. «Mai ușorul decât aerul» nu prezintă, prin urmare alt neajuns decât că este jucăria vântului. Dacă-l călăuzim însă după pământ și îl silim să urmeze un drum hotărât cu o putere electrică îndestulătoare, atunci, își poate impune voința sa sbuciumărilor atmosferei. În definitiv, cu ideea emisă de d. Laur, s'ar putea dobândi un vehicul fără greutate moartă, și care nu s'ar teme de vânt: acest vehicul ar

1) La trenurile de călători, greutatea locomotivei și a vagoanelor reprezintă 80%, pe când greutatea călătorilor nu este de cât 20%. — Pentru a transporta, în mijlociu, cu un vapor 400 de persoane trebuie să se puie în mișcare 10000 de tone. — Un ascensor pentru a ridica 2-3 persoane, e nevoie să se deplaseze mai multe mii de kilograme.

purcede din tracțiunea unui balon sau altui aparat sburător care și-ar lua forța trebuincioasă din exterior.

Sistemul d-lui Laur realizat, ar prezenta fără îndoială avantaje foarte însemnate; dar pentru a fi pus în practică trebuie de învins atâtea greutăți încât soluțiunea propusă, pare, deocamdată, prea vremelnică.

O nouă ipoteză asupra obârșiei petrolului.— Geneza petrolului a fost foarte discutată și se discută încă cu multă... aprindere, fără a se putea însă ajunge la o înțelegere definitivă.

Afară de folosul teoretic ce ar prezenta rezolvirea acestei cestiuni, ar mai urma și altul practic, de oare-ce, probabil, cunoscând precis originea petrolului vom fi preveniți asupra viitorului zăcămintelor din care se extrage și asupra posibilității reproducerii artificiale a acestei substanțe ale cărei întrebuițări sunt foarte numeroase.

Din numărul însemnat de ipoteze ce au fost succesiv prezentate asupra obârșiei petrolului, cu deosebire trei din ele au mulți partizani.

Adepti formațiunii organice, printre cari se numără vestitul chimist german Engler, susțin că petrolul este un produs al descompunerii materiilor animale și vegetale.

Un număr însemnat de geologi spun că petrolul se datorește influenței fenomenelor vulcanice. De această părere a fost și renumitul geolog de Lapparent.

În sfârșit o a treia categorie de învățați, în frunte cu Berthelot, Mendeleef și Moissan, atribuie formațiunea petrolului în interiorul pământului reacțiunii vaporilor de apă, sub o mare presiune și la o mare temperatură asupra carburelor metalice.

Dacă ultimele două ipoteze sunt admise trebuie să conchidem că formațiunea petrolului s'a început de veacuri, se continua și se va urma și în viitor. Din potrivă din prima ipoteză rezultând că distrugerea materiilor organice au avut loc în cele dintâi vârste geologice, nu s'a putut produce decât o cantitate limitată de petrol, care odată istovită, nu ar mai putea fi reînnoită prin aceleași fenomene.

Nu de mult, un profesor din Varșovia, d. Chardin a emis o nouă ipoteză asupra obârșiei petrolului care pare foarte acceptabilă.

Autorul presupune că dacă petrolul a putut fi format în sânul pământului la adâncimi enorme, numai din acțiunea temperaturii asupra apei și stâncelor, nafta, împinsă de presiunea considerabilă a gazelor a pătruns în straturile relativ mai superioare ale scoarței pământului unde dând peste rămășițe de animale și vegetale, le-a dizolvat în parte și căpătat astfel alcătuirea definitivă pe care o cunoaștem.

Această ipoteză, care împacă cele două tabere adverse de învățați, pe partizanii originii organice cu cei ai obârșiei neorganice, este cu atât mai plausibilă cu cât a fost confirmată, după aparițiune, de mai mulți chimiști și geologi cari au dovedit că cu cât un ulei mineral provine dintr'un zăcămât mai adânc cu atât este mai puțin limpede, ceea-ce indică cu adevărat o filtrațiune printre roce de jos în sus.

Palatul păcii dela Haga.— Temeliile acestui măreț monument pentru care americanul Carnegie a dăruit șapte milioane, unde se vor ține conferințele internaționale ale Păcii, s'au terminat.

Cea de a doua conferință a Păcii și-a exprimat dorința «ca fiecare guvern semnatar al conferinței păcii să contribuie la clădirea palatului, trimițând materiale de construcțiune, de decorațiune sau obiecte de artă ce să reprezinte cea mai curată probă a industriei naționale, astfel încât palatul ce va reprezenta expresiunea voinței și nădejdei universale, să fie alcătuit din substanța însăși a tuturor țărilor».

După cum se vestește, toate țările au dăruit la îmbobirea palatului.

Anglia trimite geamurile colorate pentru ferestrele sălei principale de ședințe; Franța dă un tablou a lui Besnard pentru sala cea mare și gobelinurile desemnate de Luc Olivier pentru sala cea mică; Olanda dăruiește o serie de picturi pentru primul etaj și geamurile colorate pentru șapte ferestre cari luminează scara; Germania va expedia porțile monumentale prin cari se intră în grădină; Italia va procura parte din marmorele necesare coridoarelor; Austria dăruiește candelabrele; din Suedia vor sosi treptele de granit; Danemarca va trimite porcelanul pentru fântâna curții centrale; Elveția va da clopotele; Rusia un vas de jasp pentru curtea principală, Statele-Unite un grup monumental în marmoră simbolizând «Pacea prin Justiție», Mexicul coloane de onix pentru scara principală, Japonia tapițeria sălii consiliului de administrație, Brazilia panourile de lemn pentru aceeași sală și Belgia va trimite porțile de bronz ale intrării principale.

Perini electrotermogene.— Natura a fost atât de darnică în suferințe încât orice mijloc ce ar contribui la alinarea lor nu poate fi decât bine primit. Astfel se prezintă cazul cu perinile electrogene, de curând născocite, cari înlocuiesc mijloacele rudimentare de încălzit așternutul sau parte din corpul unui pacient, ce se întrebuințau și se mai utilizează încă și astăzi, ca sticlele pline cu apă caldă sau cărămizile înfierbântate.

Perina electrică Shaler, de origine americană, este foarte ușoară, nu cântărește de cât 250 grame, are un volum foarte mic (20 c. m. pe 30 c. m.) și e constituită dintr'o țesătură de fire metalice și de amiantă. Pentru a produce încălzirea, nu e nevoie decât a lega cordonul mlădios ce-l posedă fiecare perină cu un cumutator obișnuit al unei lămpi electrice. Curentul trecând prin țesătura de fire metalice, cari opun o rezistență, le încălzește atât pe ele cât și amianta cu care sunt împletite. Dispozitivul este astfel ticiuit încât prin învârtirea unui comutator se poate dobândi trei temperaturi deosebite.

Marile avantaje pe care le prezintă perinele electrotermogene, față de mijloacele rudimentare de care am pomenit, este promptitudinea cu care pot fi încălzite, menținerea temperaturii constantă, curățenia și siguranța desăvârșită.

Prin întrebuințarea lor nu este de temut nici un pericol de incendiu sau de o supra încălzire, de oare ce

perinele sunt apărate printr'un dispozitor ce întrerupe automatic curentul când temperatura devine excesivă.

Perinile, așa după cum sunt alcătuite, fiind foarte suple, se pot ușor aplica pe orice parte a corpului, împrejurul gâtului, brațului sau piciorului. Lipite de organele bolnave, ele activează circulațiunea sângelui și determină odihna mușchilor și a nervilor astfel în cât sunt indicate contra durerilor de cap și de dinți, crampe, colici, insomnie, sciatică, reumatism, pneumonie, etc. După cum se spune, rezultatele dobândite prin întrebuințarea lor sunt excelente.

Căpitan Gh. Grigoratu

ANALOGIA ÎN ȘTIINȚA MODERNĂ

Mai zilele trecute s'a judecat la Paris un proces, care prin depozițiile unui martor citat, iese din cadrul pricinilor banale. E vorba de un vindecător, de un așa zis «magnetiseur», tras la răspundere în fața Tribunalului de sindicatul de medici din suburbia unde își avea cabinetul de consultație. Pentru a se justifica, între alți martori, citează și pe Papus.

Papus, toată lumea știe că e «magul» care conduce revista ocultistă «L'Initiation». În realitate însă, el e d-rul Encausse, doctor oficial dela Facultatea de medicină din Paris, om învățat și destul de bogat, pentru ca sinceritatea convingerilor lui să nu fie bănuită. Papus caută să explice și să reînvieze filozofia gnostică, care era foarte cultivată în Orient mai ales de către învățații evrei, înainte de începutul erei creștine. Gnosticismul ca și doctrina cabalistică, cu care are multe puncte de contact, prin natura concepțiilor ce hotărăște asupra lumii, e mai mult o filosofie syncretistă, o influență venită din India și dela magii din Persia.

Diferența calitativă a fenomenelor, prin cari noi luăm contact cu natura, și cari nu sunt de cât determinări din marele nedeterminat, nu stă decât în ordinea diferitelor emanațiuni succesive ce au avut loc cândva, adică în calitatea diferiților Eoni. Și Demiurg al gnosticilor nu e decât Adam-Kadmon al cabalisticilor.

În fața președintelui Tribunalului, Papus arată că impurificatul i-a fost elev, și că are toate calitățile de a vindeca. Dar toată depoziția lui n'a fost decât o apărare a sistemului filozofic, al cărui adept este.

După el, toate adevărurile descoperite de maestrul gnosticismului, fie prin intuiție, fie prin revelațiune, — cum vedem admite revelațiunea — sunt toate confirmate prin rezultatele și teoriile științei moderne.

Întrebat, cum poate să dovedească aceasta, el răspunde că prin *analogie*.

Intr'adevăr, analogia e un mijloc de cercetare, și deși nu să prea face haz de ea acuma, cu toate acestea învățații noștri să servesc, adică fac analogie, cum domnul Proudhon făcea proză fără săși dea seama, Altădată însă, când nu se găsea decât în știința logice, toate mijloacele de a scruta natura, ea era foarte întrebuințată, ba așa de des și de rău întrebuințată, că

faptul de a trage o concluzie din egalitatea a două raporturi, a stabilit cele mai fantastice apropieri, ceea ce nu e decât rezultatul unui abuz.

Dar analogia și rolul pe care l-a jucat în alcătuirea științei moderne, are nevoie de o analiză obiectivă, și dacă e poate neputincioasă de a raționaliza teoriile d-lui Encausse, totuși să poate vedea că ea e cimentul cu care se leagă ipotezele, care explică diferite clase de fenomene.

Și dacă d. Poincaré a dovedit caracterul relativ al ipotezei, reducând-o numai la rolul unui instrument de cercetare, se pare că analogia are un caracter cu mult mai superior, cu mult mai filosofic, ea servind când ca instrument de cercetare, când ca mijloc de sintesă.

E o dorință comună acuma printre oamenii de știință, socotindu-se ca suficient materialul de fapte cules de nenumărații cercetători, de a se clădi, de a se stabili o unitate între diferite cunoștințe, cari formează diferitele discipline ale științei. Dar mă întreb, cum s'ar putea face aceasta altfel decât prin analogie?

Intr'adevăr e un fond comun între fenomenele naturii, atât de variate în aparență. Din punct de vedere mecanic, ele nu sunt decât rezultatul static sau dinamic, al unor forțe cari lucrează diferit după diferite împrejurări în cari considerăm fenomenul. Și când zicem forță, trebuie să dezbrăcăm această noțiune de orice caracter metafisic, păstrându-i numai înțelesul matematic din Mecanică.

Putem reprezenta printr'un acelaș număr, fie o diferență de presiune, fie o diferență de temperatură sau de potențial, și expresiunea matematică a formulei care represintă fenomenele acestea e comună. E comună, de oarece reducând fenomenele numai la proprietățile lor cantitative, le reducem la un fenomen unic, mecanic, identic pentru toate fenomenele, atât de diferite din punct de vedere calitativ.

Și tocmai acest fond comun, mecanic, al fenomenelor, face importanța analogiei în știință, și ca instrument de cercetare, și ca mijloc de sintesă, cum am spus mai sus.

* * *

Câteva exemple pot ilustra mai bine rolul analogiei în știința modernă. Fourier a stabilit teoria conductibilității calorifice, prin problemul celebru «al păretelui». Cantitatea de căldură care trece printr'un părete, e direct proporțională cu diferența între temperaturile la cari se găsesc cele două fețe ale păretelui, și invers proporțională cu grosimea lui, adică cu rezistența pe care o opune trecerei căldurii.

Foarte simplu, aproape ca oul lui Columb, dar acest problem a fost foarte fecund în consecințe. Francezii susțin că prin analogie, germanul Ohm a copiat după francezul Fourier, considerațiile cari i-au servit la stabilirea formulei atât de importantă în electricitate, și care poartă numele de formula lui Ohm. Intensitatea unui curent electric e direct proporțională cu diferența de potențial, adică cu forța electromotrice, și invers proporțională cu rezistența.

Așa sună formula lui Ohm. Ca și în căldură, asimi-

lându-se diferența de potențial cu diferența de temperatură.

Această teorie a lui Fourier, a dat rezultate frumoase, tot prin analogie și în studiul fenomenelor de difuziune, asimilându-se diferența de temperatură cu diferența de concentrațiune.

Exemple ca acestea se găsesc destule, și ele nu fac decât să devedească identitatea proprietăților cantitative la fenomenele naturii. În electricitatea statică, raportul dintre cantitatea de electricitate și potențial ne dă capacitatea unui condensator oare care, și în căldură există o formulă analogă, dar care n'a fost stabilită prin analogie. E formula care exprimă capacitatea calorifică a unui sistem de corpuri în funcțiune de raportul dintre cantitatea de căldură și temperatură.

Dar formula generală a travaliului mecanic? O găsești exprimată într'o mulțime de împrejurări, la efecte foarte diferite, reprezentând fenomene atât de deosebite!!

Purecând toată știința nu o să întâlnim decât analogii. Relațiunile cari exprimă acțiunile la distanță sunt aceleași, fie în gravitate, fie în electrostatică, fie în magnetism. Și acuma de curind se face o analogie între constituția electricității și constituția materiei. Ba încă după unii electricitatea și materia nu ar fi decât unul și acelaș lucru, în orice caz *substanțe* continue, dar diferențiate.

E inutil de a lungi lista analogiilor. Invățații noștri, speriați de abuzul analogiilor din vremea școlastice, afirmă când pot, că nu e științific de a se servi de ele, dar ei nu fac decât să stabilească analogii. Și pe drept aceasta, de oarece natura nu e așa de complicată cum ni se pare. În adevăr, sunt diferențe de nuanțe, de impresiuni, însă jocul fenomenelor e simplu, e general, e mecanic. Fenomenele ne par multiple și misterioase însă raporturile dintre ele sunt cu mult mai reduse și mai evidente.

* * *

Cum vedem, analogia nu e de cât un mijloc admirabil al spiritului omenesc în tendințele lui de adaptare la determinismul natural. Prin analogie, omul de știință ca și filosoful, are posibilitatea de a învălui într'o concepție unică toată fenomenalitatea Universului.

Analogia face ca să dispară barierele care împărțeau, sau mai bine zis care împart încă și acuma, natura în căsuțe și știința în specialități. Și în felul acesta, zi cu zi, analogie cu analogie, omul ajunge la convîngerea unității. Unitate, care existând în natură în scopul cercetărilor lui, trebuie să existe și în mijloacele și expresiunile cu care el represintă fenomenele. Știința în felul acesta se găsește pe drumul dorit de toți învățații, care să sperie de grămada faptelor scoase la iveală de batalioanele de trupieri din laboratoarele existente în cele patru unghiuri ale pământului.

De multe ori să aud vorbe ca acestea, că știința nu e de cât un dicționar, că știința nu e de cât o disciplină practică, și puțin mai lipsește să se zică, că ar fi și o carte de bucate. Norocul e, că natura prin cons-

tituția ei ne apare ca unitară, și permițându-ne de a întrebuița corect analogia, putem face din știință ceva mai mult de cât o carte de rețete, putem stabili o doctrină și putem afirma o filosofie.

Emil Staicu.

1910. 28 Decembre. Paris.

DISCUȚII

POLIȚIA ȘCOLARĂ

Pentru a asigura ordinea și disciplina școlărilor în afară de școală și a-i îndepărta dela multele tentațiuni pe cari le prezintă viața modernă cu feluritele localuri de petreceri, ministerul instrucțiunii, de acord cu prefectura poliției, a înființat un inspectorat special, însărcinat cu supravegherea și controlul elevilor de licee și școli secundare în oraș.

Această supraveghere, lăsată mai înainte vreme, în sarcina profesorilor diriginți de clase și a directorilor, nu fusese de loc eficace.

În multe din localurile de noapte, se vedeau continuu mulți elevi de licee în uniformele regulamentare, zăbovind până la ore târzii în tovărășia multor foști conșcolari acum fără nici un căpătâi, de multe ori dedându-se la provocări și scandaluri regretabile. Controlul profesorilor respectivi s'a arătat a fi insuficient—căci ei, cu multele lor ocupații didactice, nu puteau frecventa toate localurile și mai ales să descopere micile ascunzători tănuite ale elevilor cari pășesc acum întâi pe căile rătăcite. De aceea cedarea acestor atribuțiuni, în principiu, pare o măsură nemerită. Chestiunea însă, care dă loc la obiecțiuni serioase, este forma sub care se va exercita supravegherea polițienească.

În prezent, sergenții de stradă au această însărcinare. În practică, lucrul acesta e de natură a produce serioase nemulțumiri. Gradul de cultură și educația agenților noștri polițienești lăsând mult de dorit, de cele mai multe ori cu greu ei vor face diferența între un copil care a fost surprins cu mâna în buzunarul altuia sau un elev care a intrat într'o cofetărie, berărie, după ora 9 seara neînsoțit de nimeni din familie. Ca și rău-făcătorul, elevul de liceu va fi luat de guler și dus din gardist în gardist până la secția respectivă, la inspectorat, unde va fi cercetat și apoi la domiciliul școlărilor. Va aștepta la secție la un loc cu rău-făcătorii și va fi înconjurat de toată forma firească cercetărilor polițienești.

Nu intru în amănunte, ca să arăt influența dezastruoasă ce va avea asupra moralului copiilor această cercetare polițienească, dar cred, că se va face mult rău, în loc să contribuie la moralizarea elevilor.

În acest chip elevul care se va duce la reprezentația de seara a unei piese clasice, la un concert, la o reprezentație de cinematograf, cu dorința de a se recrea îmbogățindu-și mintea și inima, va risca, la esire, să cuture toată capitala cu escortă polițienească și să fie condus la domiciliu ca orice vagabond de rînd.

Cazuri de acestea s'au petrecut destule și mulți din directorii de licee și gimnaziile cunosc multe plângeri de ale elevilor serioși, muncitori și corecți cari au avut să sufere, de pe urma acestei măsuri polițienești.

Departate de noi gândul de a susține libertatea complectă a elevilor de a frecventa orice local, căci ar fi să susținem reînceperea scenelor detestabile de a vedea elevi de liceu în uniforme, acostând femeile pe stradă, frecventând cafeurile concerte, teatrele de varietăți cu reprezentații picante, petrecând fără nici o rușine cu femeile pierdute, în disprețul celei mai elementare bune cuviințe.

Rigurozitatea măsurii polițienești însă, va face ca controlul să rămâie de multe ori iluzoriu. Elevii, constatând că cu uniforma școlară riscă să fie descoperiți prin diferitele localuri și să cadă în mâna poliției, vor lepăda uniforma și își vor continua neturburați escapadele.

Suntem pentru un control serios și sever al purtării elevilor în oraș, mai ales că în ultimul timp, se simte un fel de nemulțumire generală cu privire la atitudinea, în general, prea puțin cuviincioasă a școlărilor — vorbim mai ales de cursul superior al liceelor.

Și aceasta s'ar putea face fie că s'ar da însărcinări speciale unor anumiți agenți polițienești cu un nivel ceva mai ridicat, cari ar proceda cu școlarii după anumite norme directive ce ar trebui să li se dea de ministerul instrucțiunii, — fie că s'ar crea niște agenți speciali de poliție școlară cu un grad mai ridicat de cultură, cari să supravegheze purtarea școlărilor în afară de școală.

Credem că dela o bună organizare a acestei măsuri de poliție școlară, putem să așteptăm o complectare a operei educative, împiedcând și combătând multele împrejurări în cari contagiunea răului exemplu amenința să se întindă demoralizând tineretul nostru.

Radu Calomfir

Studii Filosofice

ÎN SPECIAL

Revistă pentru Cercetările de Psihologie

TEORETICE ȘI APLICATE LA:

ȘTIINȚA DREPTULUI, PEDAGOGIE ȘI SOCIOLOGIE

SUB DIRECȚIUNEA D-LUI

C. RĂDULESCU-MOTRU

Profesor la Universitatea din București

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București.—Calea Victoriei 60, pasagiul Imobiliara 3

ABONAMENTUL ANUAL LEI 6.

Abonamentul anual cumulativ la „Studii Filosofice” și „Noua Revistă Română”, 15 Lei.

NOTE ȘI INFORMAȚII

CRĂCIUNUL

D-lui R.-Motru

Germanii au introdus obiceiul, că la Crăciun — simbolul nașterii unui apostol de viață, mai perfect ca Laoț, Buddah, mai om ca Ion Huss, Servet, Savonarola — germanii au introdus obiceiul că la Crăciun să se împace spiritele, să popăscască durerile și gândurile — și omul să împodobească bradul de lumânări și să privească înduioșat la bucuria sfântă și albă a serii de Crăciun.

Și nu ne putem mira, că germanii introduseră cultul omului, căci reformațiunea intelectuală a pornit totdeauna dela acest popor sobru și adânc, începând cu humaniștii lor cei mari: Ulrich von Hutten, Paracels, Calvin, Luther...

*

Hristos a fost un suflet nihilist, care adusesese atunci iubire, când Ierusalimul gemea sub despotismul latin — când Pilații necinsteau drepturile omenești și când spiritul liberal al fariseilor nu putu să ajungă învingător...

Creștinismul (și asta să poate constata fără să subscriem paragrafula lui Loyola ori Renan) își are dreptul de existență în viața popoarelor chiar prin faptul că propagă totdeauna ideea humaniste — pe cari le susține și în contra spiritului vremii.

Dela nașterea lui Hristos au trecut o mie opt sute nouăzeci și ani. Omenirea s'a dezvoltat, s'a întărit — dar și-a pierdut caracterul solid și credința în puteri supra-omenești — din ce rezultă, că spiritul societății e actual supus sclaviei intelectuale, dogmele sunt tot mai multe și suferințele omenești nenumărate.

Progresivismul (lozincă secolului nostru) e hotărât dușman oricărui sentimentalism — și ceea ce zicem astăzi «Crăciun» nu e un capitol de credință și teologie — ci pur și simplu un dor al omului obosit, o zi de repaos, o zi în care putem purta haina convențională a altruismului — pe când chiar sărbătorile individualizează, căci în zi de sărbătoare sufletul e predestinat să se facă un anahoret, să pue la cumpănă sufletească faptele și suferințele lui Hristos. În zile grele de muncă individualistul cel mai pronunțat e silit să-și piardă individualitatea, căci munca cea mai individuală e deja un început al altruismului.

Progresivismul nu iartă sărbătorile. Ce-ar fi de pildă, dacă în o zi de sărbătoare ar înceta funcțiunea invențiilor omenești? S'ar opri trenurile, morile, motoarele? N'ar duce gândul sârma telegrafului și n'ar înainta năvile, comercurile, poftetele, gândurile? N'ar apărea gazete, n'ar lumina felinarele, n'ar încălzi mașinele? Ar fi o desarmonie completă — căci sărbătoarea tinde ca să aducă armonie în societate — iar ca rezultat s'ar ajunge chiar contrarul: ar fi o ciudată și înspăimântătoare adheziune socială.

Va să zică atunci, când zicem «Crăciun» — nu mai putem zice ca în secolul XV, că astăzi, «toate să înceteze».

Crăciun înseamnă pentru actuala societate un prilej de auto-rugăciune. În crăciun încercăm (bine înțeles numai cei desinteresati) să uităm de convenționalism, deraționalism, în ziua de Crăciun uităm că purtăm în trup crier, sânge și nervi — ale căror pasiuni sunt de tot contrare disciplinei teologice — în ziua de Crăciun avem un fel de *intervalle lucide* al sufletului. În ziua asta ne trezim la o conștiință mai intimă, în care încercăm să cugetăm cu Nietzsche și cu Zarathustra — în ziua

asta ne înălțăm către soare și ne adâncim privirea în fundul mărilor — căci în ziua asta ne vine în minte ținta vieții, ne frământă biologia, ne gândim la originea omului, la sfârșitul problematic și deoarece științele naturale, chiar și cele mai positive nu ne îndesulesc, suntem siliți ca să căutăm mângâierea în dogmele bogate ale credinței... Astfel Crăciunul își are tendința sa humanitară: răcorește fantazia noastră, ameliorează spiritele sincere și aprinse de dureri. Bine înțeles omul de cultură, educat în un mediu real, nu va fi nici când consolată de dogmatism — ca sufletul primitiv al săteanului or al burghezului.

*

Crăciunul este o sărbătoare mai mult omenească, decât religioasă. Nașterea lui Isus este un început al intelectualismului, căci Isus a fost cel dintâi apostol al sufletului. Fără de el de sigur că n'am avea pe Galilei, pe Kopernikus, căci numai teologii individualizează creștinismul lui.

Și la noi Românii, Crăciunul a devenit o sărbătoare aproape națională — căci mitul religios este completat de invenția ingenioasă a neamului nostru. Tradițiile, Colindele, Cântecile despre Trei Crai sunt toate — toate aditii ale poporului... Și nu e în contra civilizațiunii universale, că sărbătoarea Crăciunului la noi este un prilej de repaos și veselie, căci organismul națiunii noastre e destul de tare, ca să-și permită luxul sărbătoririi.

Ba chiar am putea spune, că intimitatea, muzicalitatea și poezia Crăciunului e un îndemn binefăcător — căci spiritul materialist, decepționist și cinic al secolului nostru pierde ceva din brutalitatea lui rece.

O, e atât de bine, că după lungi cercetări științifice, după lungi frământări sufletești să revii la adevăruri tolstoiane: să cauți în *iubire*, în această universală simpatie, cum zice Vlahuță — adevăratul valeur al vieții noastre.

Iar europeanul să nu zâmbească când vede împodobit cu lumânări un brăduleț — și în jurul lui copiii — căci în Crăciun nu trebuie să vedem o sărbătoare convențională, ci o zi curată, în care ne aducem aminte de un profet al adevărului, stigmatizat chiar și până în zilele noastre de către farisei.

Cluj (Transilvania).

* Emil Isac

Gabriele d'Annunzio la Paris. — «La coqueluche des parisiennes».

Toate jurnalele întregii lumi vorbesc despre El.

Să vorbim deci și noi, căci e un subiect de mare actualitate.

A fost de ajuns ca contele Robert de Montesquiou — aristocraticul poet, autorul *Hortensiei azurate* — să anunțe o conferință asupra celui din urmă roman al divinului Gabriele pentru ca — în sala de serbări a casei editoare *Les arts* — să se adune toate — zic toate — cele mai elegante stele ale olimpului parisian.

Și ce entuziasm! Ce minunăție potrivire de sentimente în lauda și admirarea divinului!

Spectacolul — chiar pentru un sceptic, cum mă mândresc eu că sunt — era cu adevărat emoționant.

Prea elegantul conte Robert — în picioare, drept în fața unui pupitru înalt, înconjurat și din dreapta și din stânga de o adevărată florărie de hortensii — comentă, cu vorba lirică și cu multe ondulațiuni ale elegantei sale persoane, simbolismul personajilor din «*Forse che si, forse che no*»... făcând să atingem cu mâna... divinele-i frumuseți. Și — nu e nevoie să mai spun — tot acel «etern feminin» aprobă lauda cea mai entuziastă. Conferențiarul — tot elegant, tot parfumat — continuă însă

să... citească, în timp ce sala, plină la început ca un ou, se goli deodată.

Și pentru ce, mă rog?

Pentru că una dintre frumoasele și parfumatele ascultătoare, observând prezența Idolului în sala vecină alergase să-l celebreze și exemplul a fost imitat de odată de toate celelalte.

Robert de Montesquiou vorbea... vorbea înainte, dar nu mai era nimeni să-l asculte, decât doar... scaunele.

În același timp Gabriele—mai... Gabriele ca totdeauna—săruta sute de mâini catifelate, se pierdea în mii de închinăciuni în fața unei păduri de pene de struț, ce fluturau pe pălăriile eșite din vitrinele lui Lewis, lui Reboux și lui About, răspundea la nu știu câte admiratoare și surâdea cu deliciu celor tinere și celor bătrâne, celor blonde și celor brune.

Ce om fericit! Cine e mai iubit și mai admirat decât el? *Enfoncez* Anatole France, Maurice Barrés, Paul Bourget, Marcel Prévost! *Gabriele*, cu orbitoarea lumină ce iradiază din frumoasa lui înfățișare, i-a eclipsat pe toți și i-a aruncat în umbră!

Una dintre cele mai elegante și mai talentate actrițe parisiene, pe care publicul de Boulevard o adoră, vorbind cu mine despre ceia ce este «fenomenul d'annunzian» îmi spuse textual:

— La început, când nu-l cunoști de aproape, îți apare nesfârșit de antipatic. Dar încet-încet, când îți vorbește, când te fixează în ochi, când îți zâmbește, te simți învinsă, subjugată, ajungi prizoniera lui.

Și chiar așa trebuie să și fie: altfel nu s'ar putea explica puterea atât de fermecătoare asupra atâtor inimi și creieri de femeie.

* * *

E adevărat că nimic nu lipsește «à la mise en scène». *Gabriele*, după o lungă lună de mișcare, după ce s'a expus cu dărnicie în nu știu câte saloane, după ce a dat nu știu câte «misterioase întrevederi» celor mai frumoase dame din «La ville lumière», după ce a vizitat pe actrițele mai cu renume și le-a promis o mare parte într-o operă viitoare, după ce a pronunțat «*vorba profetică*» înaintea unei mulțimi averse de reporteri, după ce a trimis «cel din urmă exemplar» a celui mai nou roman al său tuturor conteselor de Noailles și tuturor Séverine-lor, iată că într-o bună zi dispăre și nimeni nu mai știe unde s'a retras.

În pădurile dela Chantilly? În liniștea împrejurimilor dela Chatou? Pe pajiștele înflorite dela Marina di Pisa? Sau chiar, sub un nume fals, în vre-unul dintre discretele oteluri ale Parisului?

A ține deșteptată atenția publică și a atâta mereu curiozitatea generală prin aceasta așa zisa fugă, este—trebuie să admitem—opera unui mare «regisseur».

Și cine cunoaște mai bine ca *Gabriele* greaua artă «dela mise en scène»?

Contele de Montesquiou anunță conferința sa despre «Forse ché si, forse ché no» și *Divinul* ese ca printr-o vrajă din tainica sa ascunzătoare și cade ca un meteor în mijlocul admiratoarelor sale, mai eloquent, mai zâmbitor, mai roz ca totdeauna. Și—după ce a vorbit cu o vervă exuberantă, despre al său *San Sebastiano* pe care Debussy îl va pune în muzică și Astruc îl va reprezenta la *Châtelet*, despre drama scrisă, în cea mai pură franțuzească, pentru *Vaudeville* și pentru Simone Casimir-Perrier, ex-Le Bargy; despre un alt roman genial în gestațiune și despre numeroase opere dramatice de pe acum *cugetate*—anunță o a doua fugă apropiată, către ospitalierii și severii Pirinei.

— Oh, *cher maître*? Vreți să ne părăsești atât de curând? Ce-o să ne facem fără Dumneata? Câtă cruzime! Fii bun rămâi!...

— Îmi pare foarte rău! Imposibil! Totuși ne vom revedea în curând. Am de gând—dar să nu spuneți nimănui—să infuzez nou sânge poeziei franceze, să reînnoesc oare-care forme și oare-care ritmuri căzute pe nedrept în desuetudine!

— Oh! oh! oh!... Ce geniu! Ce poet! Ce creator! Și aici o adevărată ploaie de flori și de sărutări pe craniul osos al *divinului*, mai *divin* ca totdeauna!

Și iată cum—lăsând la o parte geniul—un scriitor italian eclipsează, într'un oraș ca Parisul, și în fericita vreme în care trăim, gloria pură a lui France, Mirbeau, De Curel, Bourget, Barrés, Porto-Riche și Hervieu!

Camillo Antona-Traversi

(Din *Messaggero*)

REVISTA REVISTELOR

În „*La Revue*“, d. Edmond Perrier dela Academia de științe, măntuie studiul său asupra «*Vieții în planete*». Studiind științific și interpretând într'un mod original datele de până acum ale astronomiei, d. Perrier conchide că *Venus* și *Marte* trebuie să fie locuite. În orice caz, *Marte* e în afară de orice îndoială. Căci, ele «sunt făcute din aceleași substanțe ca și pământul; aceleași forțe lucrează la suprafața lor; de altă parte, ființele viețuitoare rezultă simplu din acțiunea reciprocă a acestor substanțe sau forțe, unele asupra altora». Și, concluzia? «Există oameni în *Marte* și probabil mult mai avansați ca noi». Autorul crede că această planetă întruchiează viața de liniște neturburată, pe care o țintește lupta surdă a vieții noastre terestre.

E o «planetă practică», unde totul e «meticulos regulat și prevăzut».

Oamenii sau — poate — supra-oamenii acestei planete «au găsit fără îndoială, mijlocul de-a face să trăiască la un loc, fără sindicate sau greve, munca manuală, inteligența și capitalul, și dacă marile canale ale lui Schiaparelli ar exista în realitate, ar fi o probă manifestă a acestei rodnice concordanțe»...

Totuși, d. Perrier pare a ne sfătui că e mai bine să ne mulțumim cu Pământul nostru, care «e mai confortabil» fiind mai cald și mai vast... Firește, ar fi să desnădăjduim de prăpădul de luptă aprigă și cheltuiala de muncă încordată, cu care agităm pământul nostru veșnic turburat, de-am ști că frații noștri mai tineri, de pe fratele *Marte* zâmbesc cu milă privind la sbuciumul nostru fără înțeles. Deci e bine să fim de aceeași părere cu d. Perrier.

În «*Revue Bleue*» d. Paul Flat vorbește de «*Rezistența Wagnerismului în Franța*», cu prilejul unui concert dat de fiul marelui compozitor, în fața publicului parisian. Amintind greutatea cu care s'a impus Wagnerismul «Francezilor recalcitranti», privind răceala, din ce în ce mai pronunțată, cu care se urmăresc concertele din Bayreuth—această Mecă desafectată a Wagnerismului—d. Flat constată cu bucurie că Richard Wagner e încă în simpatie, «așa greu de câștigat, dar foarte ușor de pierdut,—a publicului francez.

«Wagnerismul nu e mort în Franța, rezistența sa e mai efectivă decât o socotesc vrăjmașii săi. Și, ridicându-se cu energie contra scrierilor teoretice ale lui Saint-Saëns, cum și a muzicii sale din ultimii ani, respingând cu desgust «armoniile morbide, ale lui Debussy, desprețuind «vulgaritatea revoltătoare și grosolănia verdismului italian», d. Flat prevede, cu bucurie mare, o zi când publicul francez va înțelege și va simți pe deplin «polifonia wagneriană» și «magica sa putere». Va cădea și Wagner, dar nu i-a sosit încă vremea... Așa socotește d. Flat.

«*Alianța Franceză*» și-a deschis ședințele cu un foarte frumos discurs pe care l-a ținut presidentul ei, d. Jean Richepin. E o societate de propagandă pentru internaționalizarea limbii franceze în toate colțurile lumii. E o nouă formă a patriotismului unui neam, care, sigur de el, caută o cucerire originală și firească pentru vremea noastră. S'o extinde ca *economia* germană, dar nu e mai puțin adevărat că și *sufletul* francez e atât de cuceritor. În «*Revue Bleue*» se poate citi interesantul discurs al lui Richepin.

«*Revue de l'histoire des religions*», care apare sub direcțiunea d-lor R. Dussand și P. Alphandéry, publică în numărul de pe Sept.-Octomb., un însemnat studiu de psihologie socială asupra «Ovreurilor și Romanilor în istoria Patimei», datorit d-lui Goguel.

FINANȚE ȘI COMERȚ

Situația Tezaurului Public

Ministerul de Finance a dat publicității „expunerea situației tezaurului la 30 Septembrie 1909”.

Din această lucrare, scoatem câteva date privitoare la exercițiul financiar 1908—1909. Cu începerea anului 1908 s'a introdus în budgetul statului, sistemul unificării. Toate bugetele diferitelor case publice — cari până acum nu apăreau în budgetul general — sunt întrunite la un loc; — în afară de Casa de Depuneri, care a rămas redat separat.

De aceea, se explică sumele foarte urcate pe 1908—1909, atât la încasări cât și la plăți față de anii precedenți.

Astfel, dacă luăm veniturile constatăm că evaluările lor în 1908—1909 a fost de lei 411.011.035,68 pe când în 1907—1908 de lei 252.475.456,57.

Drepturile constatate asupra veniturilor evaluate s'au urcat tot în 1908—1909 la cifra de lei 456.743.355,08, iar încasările acestora au fost de lei 446.317.397,97.

Atât încasările față de evaluări (108,59%) cât și încasările față de constatările drepturilor (9771) stau într'o proporție favorabilă.

Cheltuelile în exercițiul 1908—1909 se prezintă astfel:

Cheltueli evaluate (credite acordate) . . . lei 408.693.445,69
Drepturi constatate la cheltueli 398.764.128,82

Plăți efectuate 394.779.767,69
Făcând diferența între drepturile constatate la venituri și acele constatate la cheltueli găsim un excedent bugetar de lei 57.979.226,26
iar, punând față în față încasările și plățile din exercițiul 1908—1909, reiese un excedent bănesc de . lei 51.537.630,22

Nu putem intra, bine înțeles, în analiza amănunțită a situației tezaurului.

În trecut fie spus, că trăim încă — începând cu anul 1901—1902 — într'o epocă de excedente cu un caracter fictiv.

Excedentele noastre sunt iluziuni, căci dacă cineva cercetează întrebuințarea excedentelor, — se convinge că ele, în cea mai mare parte, au slujit la acoperirea de cheltueli cu caracter ordinar.

Cu toate acestea, într'o țară agricolă, — cum e a noastră — budgetul adoptat dela 1901—1902, ni se pare că e mai nemerit. Excedentele formează o măsură preventivă. Ele ni sunt necesare, — chiar dacă slujesc la acoperirea cheltuelilor ordinare.

Din cercetarea exercițiului 1908—1909, se observă o constantă creștere a veniturilor ordinare, — mai ales întru cât e vorba de Regia Monopolurilor Statului.

I. Vistiernicu

SANATORIUL

Dr. GEROTĂ

CONSTRUIT ȘI MONTAT

Special pentru tratamentul boalelor chirurgicale

Operațiuni și Faceri

Bulevardul Ferdinand 48, București

TELEFON 1/44

Cea mai ingenioasă mașină de scris este

„YOST“

Singura care scrie fără panglici

MODEL 10: cu claviatura dublă.

MODEL 15: cu scrisul vizibil și claviatura simplificată.

Cu tabulator pentru tablouri, devize, etc. Cu adaptator pentru scrisul în mai multe culori.

BUCUREȘTI

Calea Victoriei No. 54.

TELEFON

==== ABONAMENTELE SE PLĂTESC ÎNAINTE. ====

Cel mai lesnicios mijloc de plată a abonamentului este mandatul postal.

Administrația NOUEI REVISTE ROMÂNE: Calea Victoriei, 60.

==== BUCUREȘTI. ====

A apărut:

Biblioteca editată de „Noua Revistă Română“

No. 1. *In zilele noastre de anarhie* de C. Rădulescu-Motru.

„ 2. *Sufletul neamului nostru* de C. Rădulescu-Motru.

„ 3. *Contractul de muncă* de Dem. Negulescu.

==== PREȚUL UNUI NUMĂR 15 BANI ====

REVUE DES IDÉES

SCIENCE, PHILOSOPHIE, CRITIQUE GÉNÉRALE

Paraissant le 15 de chaque mois

Sous la direction de M. REMY DE GOURMONT

DIRECTION ET ADMINISTRATION

26, Rue de Condé, 26, à Paris.

Le programme de la *Revue des Idées* embrasse toutes les branches de la connaissance scientifique : philosophie, psychologie, mathématiques, physique, biologie, ethnographie, sciences religieuses, sciences militaires, sociologie, philologie, histoire littéraire. Son but est de tenir un public d'élite au courant des travaux les plus intéressants, sous une forme accessible à tous les esprits cultivés et non seulement aux spécialistes de chaque domaine. Instrument de culture générale et éminemment synthétique, elle ne fait double emploi avec aucune autre publication.

France :	Union postale :
Un numéro 2 fr.	Un numéro 2 fr. 25
Un an 20 fr.	Un an 22 fr.
Six mois 11 fr.	Six mois 12 fr.

Envoi franco d'un spécimen sur demande.

MERCURE DE FRANCE

26, Rue de Condé, Paris

Directeur : ALFRED VALLETTE

Littérature, Poésie, Théâtre, Musique, Peinture, Sculpture, Philosophie, Histoire, Sociologie, Sciences, Voyages, Bibliophilie, Sciences occultes, Critiques, Littérature étrangère, Revue internationale de la Quinzaine.

Le *Mercur de France* est dans sa vingt et unième année. Il paraît le 1-er et le 16 de chaque mois et forme tous les ans six volumes.

Le *Mercur de France* occupe dans la presse française une place unique : il participe de la revue et du journal. Pour juger de sa diversité, il suffit de parcourir quelques-uns de ses sommaires et la liste des 50 chroniques que, sous le titre de *Revue de la Quinzaine*, il publie selon un roulement méthodique. Cette *Revue de la Quinzaine* s'alimente à l'étranger autant qu'en France ; elle offre un très grand nombre de documents et constitue une sorte d'encyclopédie au jour le jour du mouvement universel des idées.

Il n'est peut-être pas indifférent de signaler qu'il est celui des grands périodiques français qui coûte le moins cher, puisque le prix de son abonnement excède à peine celui des journaux à un sou.

VENTE AU NUMÉRO ET ABONNEMENT

Les abonnements partent du premier des mois de janvier, avril, juillet et octobre.

France :	Etranger :
Le numéro 1 fr. 25	Le numéro 1 fr. 50
Un an 25 fr.	Un an 30 fr.
Six mois 14 fr.	Six mois 17 fr.
Trois mois 8 fr.	Trois mois 10 fr.

ABONNEMENT D TROIS ANS

France 65 fr. | Etranger 80 fr.

Envoi franco sur demande d'un numéro spécimen.

Editeurs :

ZANICHELLI de Bologna, ALCAN de Paris, ENGELMANN de Leipzig, WILLIAMS et NORGATE de Londres.

„SCIENTIA“

REVUE INTERNATIONALE DE SYNTHÈSE SCIENTIFIQUE

Direction : G. BRUNI — A. DIONISI — F. ENRIQUES
A. GIARDINA — E. RIGNANO

4 numéros par an, de 300—350 pages chacun.

On se plaint de plus en plus des effets de la spécialisation à outrance à laquelle les hommes des sciences sont condamnés. *Scientia* a été fondée en vue de contrebalancer ces fâcheux effets. Elle publie des articles qui se rapportent aux branches diverses de la recherche théorique, depuis les Mathématiques jusqu'à la Sociologie, et qui tous sont d'un intérêt général : elle permet ainsi à ses lecteurs de se tenir au courant de l'ensemble du mouvement scientifique contemporain.

Scientia, qui est dans sa quatrième année d'existence, a conquis du premier coup la faveur du monde savant, grâce à la collaboration qu'elle s'est assurée des autorités scientifiques les plus éminentes de l'Europe et de l'Amérique. Elle a publié, outre les articles de ses directeurs : MM. Bruni, Enriques, Dionisi, Rignano, des travaux de MM. Mach, Poincaré, Picard, Tannery, Borel, Boutron, Volterra, Levi-Civita, Zeuthen, Arrhenius, George Darwin, Schiaparelli, Seeliger, Lowell, Maunder, Crommelin, Eddington, Bohlin, Puiseux, Moreux, Herz, Suess, Chwolson, Lebedew, Righi, Bouasse, Brunhes, Ritz, Fabry, Zeemann, G. H. Bryan, Soddy, Ostwald, Wallerant, Lehmann, Sommerfeldt, Ciamicin, Abegg, Bayliss, Höber, Boltzmann, Frederick, Demmer, Borullau, Foa, Galeotti, Epstein, Asher, Raffaele, Delag, Caullery, Rabaud, Le Dantec, Semon, Driesch, Hartog, Russel, Wiesner, Huberlandt, Ziegler, Uexküll, Bethe, Sherrington, Bohn, Piron, Claparède, Janet, Rey, Pikler, Hoerns, Sollas, Jespersen, Meillet, Simmel, Ziehen, Cunningham, Westermarck, Kidd, Landry, Edgeworth, Bonar, Pareto, Loria, Carver, Fisher, Sombart, Oppenheimer, Sciutoja, Ph. Sagnac, Salomon Reinach, Günter, et Loisy, etc.

Scientia joint au texte principal, portant les articles dans la langue de leurs auteurs, un supplément avec la traduction française de tous les articles allemands, anglais et italiens. Elle est ainsi accessible à quiconque connaît la seule langue française.

Prix de l'abonnement :

25 francs, — 20 mk., — 20 sh.

Direction et Rédaction : Milan, Via Aurelio Saffi, 11.

„BIBLIOTECA PENTRU TOȚI“

Editată de librăria ALCALAY

BUCUREȘTI

BUNA CUVINȚĂ

SAU

CUM TREBUE SĂ SE POARTE OMUL ÎN TOATE OC ZILELE VIETEI

Un prea frumos volum de peste 300 pagini
conținând toate regulile de bună cuviință.

Această scriere e necesară tuturor, fiind o îndrumare completă și un sfătuitor pentru ca relațiile dintre oameni să nu sufere nici o jignire.

Lucrarea e făcută după cei mai buni autori și conformă obiceiurilor țării.

No. 385—387.

Prețul unui volum 90 bani, sau legat în pânză flexibil 1,50.

~ ~ ~ Să nu lipsească din nici o casă ~ ~ ~

Franzbranntwein „Dr. KONYA“

Fricțiune întăritoare pentru *musculatură*, infailibilă contra durerilor reumatismale, la gută, lumbago și ori-ce răceli. Intreține sănătatea, puterea și frumusețea corpului. — Flacon de buzunar 50 bani. Flaconul original LEI 2.

Franzbranntwein cu Menthol

de Dr. Konya se distinge prin puterea sa antiseptică și răcoritoare. Ca atare este recomandat în special contra durerilor nevralgice, durerilor de cap și contra afecțiunilor catarale.

Flacon de buzunar 60 bani. — Flaconul original LEI 2.25

SE GĂSEȘTE LA FARMACII ȘI DROGUERII

Periți-vă de imitațiuni! Veritabilul Franzbranntwein Dr. Konya poartă marca „Fortuna“ depusă la Tribunal și semnătura Dr. Konya și fiu pe gâtul sticlei.

MARCO DATTELKREMER

STRADA CARLO, 62 (vis-a-vis de Hotel Regina)

CEL MAI ASORTAT MAGAZIN DE MOBILAT DIN ȚARĂ

COVOARE, DRAPERII, PERDELE. PREȘURI, LINOLEUM, etc., etc.

SOBE cele mai perfecționate BELGIENE și GERMANE

DORMITOARE, SUFRAGERII, SALOANE, BIUROURI, etc.— *MAȘINI de CUSUT cu prețurile originale ale Fabricii.* —**PREȚURI REDUSE ȘI ABSOLUT FIXE. — VÂNZARE ȘI IN RATE.****TÂMPLĂRIA****C. MIHAILESCU & BALOȘAN**

ABSOLVENT AL ȘCOALEI SUPERIOARE DE ARTE ȘI MESERII DIN BUCUREȘTI

— PREMIAT LA EXPOZIȚIA DIN 1903 ȘI 1906 —

EXECUTĂ ORI ȘI CE LUCRĂRI DE ACEASTĂ BRANȘĂ CU PROMPTITUDINE ȘI ACURATEȚĂ.

AVÂND 20 ANI PRACTICĂ ÎN STRĂINĂTATE

ATELIER ȘI CASA PROPRIE**15, STRADA ȘERBĂNICĂ. — BUCUREȘTI. — STRADA ȘERBĂNICĂ, 15.**

Să nu lipsească din nici o casă
Minunatul FRANTZBRANNTWEIN
„DIANA”

*Cel mai bine preparat și cel mai bine-făcător în cazuri de :***Dureri de cap** provenite din călduri sau alte cauze**DURERI DE REUMATISME** sau alte **DURERI** provenite din **RACELI**Nevralgii Sciatic Lumbago, *Guturaiul* dispăre numai prin mirosire.**OBSERVAȚI** ca eticheta și plumbul pe fiecare sticlă să poarte numele :**„DIANA”****INSTRUCȚIUNE : UN MASSAJ CU „DIANA”**

dă corpului omenesc cea mai plăcută senzație răcoritoare, ferindu-l de sudorile neplăcute care-l expun la răceli.

Invelindu-se însă cu flanelă părțile dureroase, **DUPĂ MASSAJ**, se simte imediat o căldură plăcută și ca prin farmec durerile dispar.**DE VANZARE ÎN TOȚA ȚARĂ.** — Un flacon mic bani 70, mijlociu Lei 1.20, un flacon mare Lei 2.40
FABRICA BUCUREȘTI, ȘOSEAUA VITAN, 11

Noua, ingenioasa mașină de scris

„ADLER”

Toate literile se pot schimba la moment cu altele scriind și rusește, grecește, etc.

Cea mai trainică mașină de scris este „ADLER”, fiind construită cât se poate de simplă, neavând de cât 400 de piese pe lângă celelalte mașini oarbe ce au peste 2000 de bucățele, de aceea în toldeauna se află aceste mașini la reparat, având prea multe piese.

Mașina de scris „ADLER” are scrisul imediat și continuu vizibil (nu scriere oarbă). „ADLER” are numai 30 de clape cu 90 de litere; deci 6—8 litere mai mult de cât mașinele oarbe.

20 copii direct se obține cu mașina „ADLER”. Se poate scrie în mai multe culori; cea mai practică pentru circulări cu hârtie cerată.

Numai 30 de clape, dar care dau peste 90 de litere, țifre și semne etc. — Cu 6—8 litere mai mult de cât la mașinele de scris oarbe (Machines cachées)

Fac și ori ce schimb cu mașini de scris uzate contra noilor mașini de scris „ADLER”

Am luat în schimb peste 40 mașini de scris sistem vechi și uzate Remington, Fay-Sholes, Smith-Premier, Yost No. 4, Yost No. 10, Hammond, Nort's, Empire, Chicago, Gladstone, Blickensderfer, Ideal, International, Oliver, Stoewes, etc.

Tot felul de accesorii pentru ori ce mașină de scris la: _____

I. B. ANTONESCU

Șoseaua Basarab No. 230 — Piața Victoriei

Telefon 8/51

GRATIS!

învățătura mașinei

GRATIS!

VILLE

DUILIU ZAMFIRESCU

2, STRADA ZORILOR, 2

Palatul Muntelui de Pietate

TELEFON No. 25 97

Vinuri de cea mai superioară calitate

LOCAL DE CONSUMAȚIE

Serviciu la domiciliu

Angroșiștilor li se acordă rabat

Boalele Intestinului

DIAREEA (LA COPII ȘI ADULȚI), DIZENTERIA COLICELE, FURUNCULOZA, ECZEMA ȘI TOATE BOALELE CE PROVIN DIN Infecțiunile Intestinale

SE TRATEAZĂ ADMIRABIL PRIN

LACTO FERMENT

(Bulion parolactic)

APROBAT DE CONS. SANITAR SUPER.

ZILNIC PREPARAT PROASPĂT NUMAI LA
LABORATORUL Dr. ROBIN

5, Str. I. C. Brătianu 5. — Telefon.

Un flacon 2 lei. În provincie contra mandat 2,50
Cereți prospecte gratuite

Ciocolata și Cacao Zamfirescu

Sunt preferate de cunoscători

ALBERT BAER, București. Str. Numa-Pompiliu No. 7